

ОПШТИНСКА УПРАВА ЖИТИШТЕ

**ИНТЕГРАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ НА ТЕРИТОРИЈИ
ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ 2010-2020**

Житиште, октобар 2010

Садржај:

1. Увод
2. Општи податци о Општини Житиште
- 3. Циљ плана**
4. Дефиниције отпада и разјашњење појмова
5. Опис постојећег стање управљања отпадом
6. План будућег рада Општине Житиште
7. Опције управљања отпадом
8. Циљеви управљања отпадом
9. Дозволе за управљање отпадом
10. Катастар Загађивача
11. Социјални аспекти
12. Законодавни оквир за управљање отпадом

1. УВОД

Интегралним Планом Управљања Отпадом (ИПУО) Општина Житиште жели рационално да реши проблем управљања целокупним отпадом на **целокупној** својој територији на савремен еколошки начин уз минималне експлатационе трошкове.

Чак шта више, Општина Житиште, жели да управљање отпадом постави на профитабилну основу односно да отпад не представља проблем већ добит. Овим приступом, Општина Житиште би превазишла стереотип „отпад је проблем” и увела савремени приступ - **отпад је добит**”.

Овај документ базира се на националној стратегији управљања отпадом која представља базни документ и који обезбеђује све услове за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу општине Житиште.

Систем интегрисаног управљања отпадом, у наредној фази мора бити подржана већим бројем имплементацијских планова за евакуацију, прикупљање, транспорт, третман и одлагање контролисаног отпада.

Имплементацијом основних принципа управљања отпадом датих у овом стратешком документу, решава се проблем отпада на месту настајања, дефинише принцип превенције, промовише примарна сепарација, предузима неутрализација и безбедно одлагање опасног отпада, решава санација сметлишта (насеља и дивљих) и спречава даља опасност по животну средину и генерације које долазе.

Дугорочном стратегијом Републике Србије у области заштите животне средине жели се побољшање квалитета живота становништва осигуравањем бољих услова животне средине и очувањем природе засноване на одрживом управљању животном средином. Кључни кораци укључују јачање постојећих и развој нових мера за успостављање интегралног система управљања отпадом, даљу интеграцију политике животне средине у остале секторске политике, прихватање веће појединачне одговорности за животну средину и активније учешће јавности у процесима доношења одлука.

За достизање циљева одрживог развоја, у складу са Националном стратегијом одрживог развоја, потребно је: рационално коришћење сировина и енергије и употреба алтернативних горива из отпада, смањење опасности од непрописно одложеног отпада за будуће генерације, осигурање стабилних финансијских ресурса и подстицајних механизма за инвестирање и спровођење активности према принципима „загађивач плаћа” и/или „корисник плаћа”, успостављање јединственог ;бинформационог система о отпаду, повећање броја становника обухваћених системом сакупљања комуналног отпада, успостављање стандарда и капацитета за третман отпада, смањење, поновна употреба и рециклажа отпада, развијање јавне свести на свим нивоима друштва о проблематици отпада и др.

На почетку желимо да нагласимо да је општина Житиште донела одлуку да издвоји простор на коме ће решавати проблем сопственог чврстог опасног комуналног отпада као и опасног отпада од измуљивања канала.

На овај начин општина Житиште жели да промени уобичајену праксу и жељу да сопствен проблем опасног отпада преда неком другом, ван своје територије, иако је тај отпад настао на територији сопствене општине.

Досадашњи начин рада, са аспекта управљања отпадом је био уобичајен за цео регион и Републику и зависио је, пре свега, од финансијске ситуације у друштву и код становништва.

Успостављање система интегрисаног управљања отпадом између осталог захтева израду и ове врсте плана управљања отпадом на нивоу општине али у духу националне стратегије усвојене за период 2010-2019 године.

План управљања отпадом утврђује дугорочну политику у погледу рационалног и одрживог поступања са отпадом и дефинише циљеве локалне заједница у процесу управљања отпадом.

Овај план је припремљен у склопу концепта модернизације локалне самоуправа, која има централну улогу у планирању и успостављању одрживог система управљања отпадом а у складу са регионом и шире. План интегрисаног управљања отпадом има за циљ успостављање одрживог управљања отпадом и обухвата дефинисање и начин решавања низа задатака за успостављање система управљања отпадом, са прецизирањем свих активности које различити учесници у процесу реализације плана (локалне власти, генератори отпада, надлежна предузећа, појединци и сл.) треба да предузму.

План мора да, на реалној основи, утврди одрживе опције управљања отпадом у складу са карактеристикама региона и локала (рециклажа, компостирање, анаеробна дигестија, каталитичке деполемеризација-пиролиза, МБО и друге савремене технологије са депоновањем) а такође да обухвати и решавање проблематике више врста отпада.

Овим планом се дефинише потребна организациона и институционална структура локала, мрежа објеката (регионална депонија, трансфер станице, сабирне станице, рециклажни центри за прикупљање, сортирање и прераду секундарних сировина, стационарна и мобилна рециклажна дворишта, прикупљање и привремено или трајно складиштење опасног комуналног отпада), начин увођења компостирања у сеоским подручјима, динамика и потребне мере на санацији, затварању и рекултивацији постојећих сметлишта.

Потребно је такође, са посебном пажњом, сагледати све аспекте система управљања отпадом (укупан транспортни рад, транспортне руте, транспортна средства).

Овај план управљања отпадом ће омогућити услове за реализацију визија и циљева Националне стратегије управљања отпадом, као и поштовање кључних принцип управљања отпадом утврђених овом Планом.

На територији општине Житиште није адекватно решено управљање отпадом. Не постоји систем интегралног управљања отпадом у општини па је неопходно утврдити приоритете и механизме решавања оваквог стања које ће, дугорочно гледано, омогућити приближавање општине Житиште европским стандардима у поступању са отпадом.

Постојећи неодрживи обрасци производње и потрошње, као и нерационална експлоатација природних ресурса воде генерисање све већих количина отпада. Доминантан начин одлагања отпада у општини је депоновање, без претходне сепарација и третмана, са ниским степеном рециклирања. Такво стање с једне стране резултира врло штетним утицајима на здравље и животну средину, а с друге стране нерационалним понашањем у односу на могуће искоришћавање материјалних и енергетских потенцијала отпада.

Посебна неповољност је што се отпад сагледава нао нужно зло које треба сакрити, закопати, транспортовати у друге општине, одбацити итд. и на отпад се не гледа као на робу од које се може створити профит чињењем услуга другим општинама и од отпада стварати нул поризводе који се могу продати (секундарне сировине, енергија, компост и тд.).

Препознајући проблематику управљања отпадом, општина Житиште је

приступила изради интегралног плана управљања отпадом на својој територији. План управљања интегрисаног отпадом представља сегмент модернизације комуналних делатности на локалном нивоу. Скупштина јединице локалне самоуправе доноси овај локални план управљања отпадом којим дефинише циљеве управљања отпадом на својој територији, као што је напред речено, у складу са Стратегијом.

Локални план управљања отпадом припрема служба јединице локалне самоуправе надлежна за послове управљања отпадом у сарадњи са другим органима надлежним за послове привреде, финансија, заштите животне средине, урбанизма, као и са представницима привредних друштава, односно предузећа, удружења, стручних институција, невладиних и других организација које се баве заштитом животне средине, укључујући и организације потрошача.

ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ ЖИТИШТЕ

ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ

Општина Житиште се налази у средњем Банату. На југозападу се граничи са зрењанинском, на југу сечањском, на северозападу кикиндском општином, на северу општином Српска Црња и на истоку државном границом према Румунији.

Има облик неправилног трапеза. Средишњим делом општине протиче Стари Бегеј и Бегејски канал. На простору Општине се налази 12 КО са 12 насеља: Житиште, Банатски Двор, Банатско Вишњићево, Банатско Карађорђево, Торак, Нови Итебеј, Равни Тополовац, Српски Итебеј, Торда, Хетин, Честерег и Међа. Седиште општине је Житиште.

Положај Општине са геосаобраћајног аспекта је повољан, захваљујући пре свега међународном путу, који повезује нашу земљу са Румунијом односно Зрењанин с Темишваром. Поред тога, код Међе постоји малогранични прелаз. Са осталим општинама је добро повезана, изузев с кикиндском.

ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ

Геолошке и геоморфолошке карактеристике подручја

На подручју општине Житиште у погледу **геолошког састава** издвајају се стене палеозојске (кристаласти шкриљци, гнајс, филити, серпентини), мезозојске (пешчари, глине, глинци) и стене кенозојске старости. Стене палеозојске старости јављају се на различитим дубинама 1000-3000 м. Стене мезозојске старости јављају се на дубини 400-2500 м. Горњокредне творевине у Општини утврђене су код Међе. Дебљина ових творевина је 600м а јављају се у виду ситнозрних пешчара и глинаца сиве до зелене боје. Код Торде су такође откривени горњокредни кварцни пешчари, глинци и конгломерати на дубини од 2060 м. Кредне творевине пружају се даље на исток код Банатског Карађорђево, Бегејаца и Међе где дебљина износи више од 1000 м. Најмлађе геолошке творевине, које леже на неогеним седиментима јављају се у виду глина, копненог, барског и преталоженог леса, песка и рецентног муља. Према досадашњим испитивањима утврђено је да итебејска депресија представља тектонску потлоину. Велика дебљина квартарних седимената наталожених у депресији указује на нестабилност дна депресије. Лес се таложио у просторним долинским равнима, лесној тераси. Дакле, лесна тераса је састављена од сувоземног барског и преталоженог леса.

Општина Житиште се својим највећим делом, у погледу рељефа налази на Итебејској депресији, мањим на лесној тераси и лесно пешчаној греди. Итебејска депресија, позната као Итебејска мочвара, има правц пружања северозапад-југоисток и износи 47 км а краћа запад-исток у дужини од 32 км. Просечна апсолутна висина депресије је 78 км, најмања је западно од Итебеја. У депресији се издвајају просторна удубљења, напуштени меандри и издужена лесно-пешчана греда. Неправилног су облика, дубина им се креће до 2 км. На територији општине Житиште, у итебејској депресији издвајају се четири напуштена меандра Бегеја. Пешчано-лесна греда издиже се 3-4 км изнад итебејске депресије у њеном северном делу. Пружа се правцем североисток-југозапад. На њој су изграђена насеља Банатски Двор, Честерег, Банатско Карађорђево. Испод хумусног слоја може се констатовати барски лес, жути и сиви пескови

Јужни и југозападни део општине Житиште лежи на зрењанинској лесној тераси, која се благо спушта према итебејској депресији. У југоисточном делу општине протеже се Крива долина која је спајала Бегеј с Тамишем. Она је данас сува и већим делом претворена у ораницу. Други већи меандар налази се у југозападном делу општине код Банатског Двора. Између депресија јављају се узвишења, тзв. хумке. Најизразитија лесна узвишења налазе се у источном делу Општине. Састављена је од сувоземног барског и преталоженог леса.

Хидрографске и хидролошке карактеристике

Општина Житиште богата је водама које се јављају у виду подземних и површинских. Подземне воде се јављају у виду фреатских и артешких вода. Површинске воде чине Стари Бегеј, Пловни Бегеј, баре, мочваре и велики број канала који служе за одводњавање. Укупни водни режим на овим водотоцима и каналима (квалитет, расподела воде, поплаве, итд.) под снажним је утицајем измењених услова насталих укључењем ових водотокова и канала у мрежу, хидросистема ДТД тако да они у хидротехничком смислу сачињавају јединствену целину. У будућности се очекује да уколико у суседној Румунији не предузму адекватне мере на заштити квалитета вода, Стари Бегеј и Пловни Бегеј би били лошег квалитета. Бујични карактер ових водотокова условљава да је ефикасну одбрану од поплава могуће вршити само уз сарадњу са суседном Румунијом,

односно обезбеђењем рада бројних акумулација у Румунији и адекватном прерасполом водом, уз пасивне мере заштите и оптималним управљањем банатским делом хидросистема у случају наилазак великих вода.

Каналска мрежа и сливна подручја

На територији Општине изграђена је мелиоративна каналска мрежа (око 120 км), која функционише у склопу хидросистема ДТД. Подручје општине Житиште захвата неколико система за одводњавање од којих се неки налазе у потпуности, а неки само делом на територији општине:

- мелиорациони систем "Итебеј – Црња"
- мелиорациони систем "Карађорђево"
- мелиорациони систем "Банатски Двор"

Ритске црнице су преовлађујуће земљиште обухватајући 41,31% укупне територије Општине. Појединачно посматрано најзаступљенија је ритска црница карбонатна 28,53% укупне површине, а потом и ритска црница бескарбонатна са 12,00%. Значајне површине су под **ритским смоницама**, укупно 19,58% и то углавном у североисточним деловима Општине. Ритска смоница има хидроморфни карактер. Настала је превлађивањем земљишта подземном и површинском водом. Удео честица глине је већи од удела тих честица у другим земљиштима.

Ливадске црнице различитих варијетета обухватају укупно 17,09% од целокупне површине територије општине Житиште, а убедљиво је најзаступљенија ливадска црница карбонатна на лесној тераси (14,83%). Значајне површине у општини Житиште обухвата **чернозем са знацима оглејавања у лесу** 16,52% од укупне територије..

Слатине су заступљене са 4,83% на простору Општине. Најзаступљенија је слатина типа солоњец. То су дефектна земљишта која су због штетних соли, абсорбованог натријума и лоших физичких карактеристика, више или мање непогодна за биљну производњу. Остала земљишта у општини Житиште заступљена су у мањој мери. Генерално посматрано општина Житиште располаже земљишним фондом солидног квалитета .

Сеизмичност

У погледу сеизмичности, према карти макросеизмичке рејонизације издате од стране Сеизмолошког завода Србије, за повратни период од 200 година, подручје општине Житиште се налази у зони са могућим интензитетом потреса од **7 МЦС**, те су нужне пасивне и активне мере заштите од трусних померан

Биљни и животињски свет

На подручју Општине, степска вегетација је уступила место културном биљу. Аутохтоне биљне врсте данас се могу срести још једино поред путева и другим мањим необрађеним површинама. У зависности од морфолошких облика, висине подземне воде и геолошког састава земљишта у погледу вегетације могу се издвојити три површине: на лесној тераси, на итебејској депресији, поред Бегеја и околних бара.

Природна вегетација на лесној тераси веома се мало среће, јер је највећи део претворен у ораничне површине. Она се јавља поред путева или на ораничним површинама (горушица, чичак, зубача, хајдучка трава, булка камилица). На ораничним површинама уместо природне вегетације данас се гаје културне биљке. Најчешће се срећу жита, индустријско биље, затим поврће, воће, ређе виногради.

У итебејској депресији најчешће се срећу камилица, љутић и др. Од културних биљака највише се гаје шећерна репа, сукцокрет, пшеница, кукуруз и поврће.

У пределима поред Бегеја и бара расту врба, тополе и трска. У барама се јављају бели и жути локвањ, водени троскот, дрезга.4

Животињски свет заступљен је са знатно мање врста. Од дивљачи јављају се срне, зечеви, лисице, куне и ласице. Од пернате дивљачи срећу се фазани, јаребице, препелице, дивље патке и гуске, грлице.

СТАНОВНИШТВО

Општина Житиште припада подручјима са просечном густином насељености мањом од 50 становника на 1 км². Према последњем попису становништва 2002. године, у 12 насеља општине Житиште живи 20399 становника, а у центру Општине живи свега 15,9% становника.

Анализа структура становништва по великим добним групама указује да 53,1% популације у обухвату Плана чини старије средовечно и старо становништво, са екстремно високим индексом старења. Радни континент чини 60,0 % укупне популације. Од укупне популације посматраног подручја 26,1% је пољопривредно становништво, од чега је 64,7% активно пољопривредно становништво.

Лица са личним приходом чине свега 20,8% укупног становништва посматраног подручја, а издржавана лица 34,5% укупне популације. Коефицијент издржаваности (однос издржаваних лица и броја активних) је висок 0,78.

Анализа образовне структуре становништва је неповољна. У популацији старијој од 10 година 4,1 % је неписмено становништво. Више од трећине становништва старијег од 15 година чини становништво без школске спреме и незавршеног основног образовања, док јучешће становништва са завршеним средњим образовањем (31,3%) и основним образовањем (30,1%). Кретање укупног броја домаћинстава је у анализираном периоду (1948-2002.год), имало тренд пада, а перманентно од 1961. године. Просечна величина домаћинства опадала је од 4,1 до 2,8 чланова по домаћинству, као последица процеса раслојавања домаћинстава.

ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Као основа за анализу досадашњег привредног развоја општине Житиште коришћени су подаци Републичког завода за статистику, подаци Одељења за привреду, урбанизам, путну привреду, комунално-стамбене послове и заштиту животне средине општине Житиште, као и резултати извршене анкете мањег броја субјеката планирања (појединачна предузећа, СО Житиште, Месне управе насеља општине Житиште и други).

Сагледавањем основних развојних индикатора извршена је анализа привредне развијености општине Житиште, која припада Средње-банатском округу. Од укупног народног дохотка Средње-банатског округа, у општини Житиште остварује се свега 7,7%.

Пољопривреда је основна привредна грана. У табелама на страни 25 дат је преглед оствареног народног дохотка 2005. године, по делатностима и облицима својине. Из прегледа се види да је највећи доходак остварен у пољопривреди, лову, шумарству и водопривреди, а затим у прерађивачкој индустрији. Од укупно оствареног народног дохотка у општини Житиште, 2005. године, око 67% је остварено у пољопривреди, лову, шумарству и водопривреди, што је знатно више у поређењу са Средњебанатским округом (око 28%) или са нивоом Војводине (око 22%). У прерађивачкој индустрији остварено је око 24% од укупно оствареног народног дохотка Општине, што чини око 7,0% дохотка Средњебанатског округа оствареног у овом сектору. Од укупног народног дохотка највише је остварено у приватној (85,3%) и задружној својини (10,4%).

У оквиру Средње-банатског округа, коме припада општина Житиште, према оствареном народном доходу по становнику, од укупно 5 општина, општина Житиште је на 3 месту. Према овом показатељу општина Житиште је испод просека за Средње-банатски округ, АП Војводину и Републику Србију. Вредности мерних индикатора развијености општине Житиште 2005. године, показују да је општина Житиште на 47 месту од 160 општина у Србији без Косова и Метохије, кад је кориговани доходак по становнику у питању. Код осталих показатеља ранг је знатно лошији, нарочито кад је у питању број запослених на 1000 становника и промет у трговини на мало. Према датим показатељима општина Житиште је испод просека АП Војводине и Републике.

Пољопривреда

Општина Житиште је типична средње Банатска општина, изразито равничарске конфигурације терена. Као последица ове чињенице, подразумева се да је у ППРС целокупна територија Општине сврстана у ратарско-сточарски макро рејон.

Пољопривредно земљиште је свакако најупечатљивији и најзначајнији ресурс општине Житиште. У структури укупног земљишта заузима 47.467 ха или 90,42% укупне територије Општине, што је знатно изнад просека за Војводину (80,20%). Учешће обрадивог (87,87%) и плодног (90,83%) су такође изнад уобичајеног просека.

Структура коришћења земљишта по катастарским категоријама у општини Житиште

Импозантан удео пољопривредног земљишта у Општини у односу на просек, пре свега је последица ниског удела необрадивог земљишта (2,55%), а нарочито изразито ниског процента под шумског културама (свега 0,41%), од укупне површине.

Највеће површине под пољопривредним земљиштем су у КО Српски Итебеј (20,53%), потом Бегејци (15,54%), Банатско Карађорђево (11,40%) и Торда (10,01%), док су све остале КО заступљене са мање од 10% у укупном учешћу пољопривредног земљишта у Општини. земљишта по КО мало разликује, у распону од 94,14 у КО Банатско Вишњићево до 87,88 у КО Житиште.

Пољопривредно земљиште – структура коришћења по катастарским категоријама

Индустрија

У индустрији је остварено око 24,0% од укупног оствареног народног дохода, 2005. године. У оквиру индустрије најразвијенија је прехрамбена индустрија. У Житишту постоји и неколико погона за прераду пластичних маса. Највећи степен концентрације индустријских капацитета је у општинском центру.

Трговина, угоститељство и занатство

Од укупног оствареног народног дохода у општини Житиште око 6,0% је остварено у

трговини, што говори да је она недовољно развијена.

Анализа постојећих трговинских капацитета општине Житиште, указала је на недовољан број и неповољну структуру трговинских капацитета, односно недостатак савремених трговинских капацитета.

Угоститељство општине Житиште је неразвијено. Свега 1,0% од укупно оствареног народног дохотка Општине остварено је у угоститељству.

Анализа структуре и обима угоститељских објеката показује да објекти угоститељства нису заступљени у довољној мери, да је потребно побољшати опремељеност постојећих објеката и подићи ниво услуга. Анализа је показала и недостатак смештајних капацитета.

Заостајање у развоју *занатства* је очигледно, а број занатских радњи опада из године у годину. На територији житиштанске општине занатске услуге су дефицитарне, тако да постојеће занатлије не задовољавају захтеве и потребе становништва.

Туризам

Туризам на простору општине Житиште темељи се на повољном туристичко-саобраћајном положају, природним и створеним туристичким ресурсима и привредном развоју.

Најважнији природни ресурси су Стари и Пловни Бегеј, па је хидрографски фактор основни на коме се базира туристички рецептивни потенцијал.

Гео-саобраћајни и туристички положај Општине је веома повољан, захваљујући проласку Међународног пута за Румунију као и непосредној близини већих градских центара Зрењанина и Кикинде са којима је саобраћајно повезана. Ловни туризам је један од најважнијих облика туристичких активности. Посебну вредност имају ловни терени око Бегеја, ловачко удружење "Житиште" газдује ловиштем "Стари Бегеј" који се простире на површини од 51.253 ха, од чега ловне површине обухватају 47 000 ха. Лове се фазани, зечеви, срнећа дивљач. Смештај је могућ у месту "Козара" (48 лежаја).

Број срнеће и фазанске дивљачи креће се у границама економског капацитета док је зечија дивљач изнад оптималног броја. Може се констатовати да је ловиште релативно добро опремљено.

Са становишта туристичке валоризације, значајна је чињеница да на територији Општине постоји извориште лековите воде богате селеном у Торди. У погледу хемијског састава, ради се о натријум, магнезијум сулфатној, слабо хлоридној бистрој води без мириса са благо горким укусом.

Вода из Торде флаширана као "Свети Ђорђе", служи као помоћно медицинско средство за лечење широког спектра стомачних обољења.

Споменичко наслеђе чине културно-историјски споменици од велике вредности: Српска православна црква Св. Михајла у Међи и Српска православна црква Св. Саве у Српском Итебеју

Шуме, шумско земљиште и ловна подручја

На планском подручју шуме и шумско земљиште су неравномерно распоређени у централном делу Општине на површини од 215 ха. Шумовитост од 0,41% је знатно мања од оптималне шумовитости дате ППР Србије. Функције ових шума су пре свега заштитне, а мањим делом производне.

Шуме се налазе уз обале пловног Бегеја. Чине их дрвореди врбе, домаћа топола природног порекла и амерички јасен.

Шуме штите одбрамбени насип и друге водопривредне објекте од високих вода, утичу на смањење воденог таласа и регулишу климатске факторе (ублажавају екстремне температуре и смањују ударе кошаве). Шумама газдују ЈВП "Војводинаводе", ВДП "Средњи банат" из Зрењанина.

МРЕЖА НАСЕЉА И ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНИХ СЛУЖБИ

На простору обухваћеном Планом налази се 12 насеља просечне популационе

величине од око 1700 становника. То су: Банатски Двор, Банатско Вишњићево, Банатско Карађорђево, Торак, Житиште, Међа, Нови Итебеј, Равни Тополовац, Српски Итебеј, Торда, Хетин, Честерег.

Житише

Житише је једно од најстаријих (XIV век) и највеће насеље Општине, смештено на ободу лесне терасе према Итебејској депресији на обали пловног Бегеја. Карактерише га повољан положај уз државни пут II реда бр. 7, те "бегејски пут" који повезује општинска насеља. На обликовање урбане матице утицали су рељеф и близина водотока (правилни правоугаоник са укрштањем улица под правим углом). У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналним делатностима. Развој насеља карактерише прерастање у насеље градског карактера, као и укључивање Бегеја у насељско ткиво. У погледу јавних служби Житиште пружа услуге свим насељима Општине. Урбанистичка разрада насеља Житиште дефинисана је Генералним планом насеља.

Банатски Двор

Банатски двор је такође једно од најстаријих (XIV век) насеља и налази се северозападно од Житишта на ободу лесне терасе ка итебејској депресији уз Стари Бегеј, на раскрсници државног пута II реда бр. 7. и пута за Торду. На обликовање урбане матице утицали су рељеф, близина водотока и путни правци, (насеље дели пут на два дела). У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. У оквиру планираног грађевинског рејона биће и даље заступљене површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији комуналним делатностима. Измене се предвиђају у ширењу грађевинског рејона (зона становања) уз путни правац на југо источном делу (према Житишту), те у опремању саобраћајном и комуналном инфраструктуром. Досадашња урбанистичка разрада насеља Банатски двор била је дефинисана урбанистичким планом насеља, а даља разрада вршиће се доношењем новог урбанистичког плана.

Банатско Вишњићево

Банатско Вишњићево се као најмлађе насеље формирало после првог светског рата насељавањем колониста на локацији поседа Л. Лелбахуа у средњем делу зрењанинске лесне терасе поред пута Крајишник – Житиште. У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. Насеље је панонског типа у облику правилног крста. Развој насеља огледаће се у проширењу грађевинског рејона уз путни правац ка југоистоку (зона становања), затим ка југозападу (обухватање насељског гробља) те у савременом комуналном опремању. Урбанистичка разрада насеља Банатско Вишњићево биће дефинисана овим Планом.

Торак (Бегејци)

Торак је једно од најстаријих насеља у окружењу (из XIV века) и налази се североисточно од Житишта на споју лесне терасе и итебејске депресије, на обали пловног Бегејског канала, раскрсници државни пут II реда бр. 7. и пута који повезује општину Житиште са општином Сечањ. Летњим путевима насеље је повезано са свим околним насељима. У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. Насеље је типично војвођанско са праволинијском ортогоналном матрицом и строго ушореним кућама. Куће су збијене и типски грађене. У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналијама. Развој насеља огледа се у комуналном опремању. Грађевински рејон нема тенденцију ширења. Досадашња урбанистичка разрада насеља Торак била је дефинисана урбанистичким планом насеља, а даља разрада вршиће се доношењем новог урбанистичког плана.

Међа

Међа спада у најстарија насеља (манастирско место) како општине тако и Баната (XIIII век). Налази се на крајњем истоку уз државну границу према Румунији (један период почетком XX века припадало је држави Румунији). Лежи на лесној тераси. Државним путем ИИ реда бр. повезано је са насељима општине, а железничком пругом са општином Сечањ (Јаша Томић) и осталим местима у Војводини. Насеље је типично војвођанско са праволинијском ортогоналном матрицом у јужном делу. Северни део мења правац пружања улица. У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналним делатностима. Развој насеља огледа се у комуналном опремању. Грађевински рејон нема тенденцију ширења. Досадашња урбанистичка разрада насеља Међа била је дефинисана урбанистичким планом насеља, а даља разрада вршиће се доношењем новог урбанистичког плана.

Нови Итебеј

Нови Итебеј је као млађе насеље (посед власника Киша XVIII век) лоциран у североисточном делу општине у итебејској депресији на десној обали Пловног Бегеја недалеко од Старог Бегејана култивисаном мочварном земљишту, раскрсници државног пута И реда бр. 7. и пута за Међу. Насеље је типично војвођанско са праволинијском ортогоналном матрицом (неуобичајено велике баште). Велика пажња посвећена је озелењавању широких уличних коридора. У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналијама. Развој насеља огледа се у комуналном опремању. Грађевински рејон нема тенденцију ширења. Досадашња урбанистичка разрада насеља Нови Итебеј била је дефинисана урбанистичким планом насеља, а даља разрада вршиће се доношењем новог урбанистичког плана.

Равни Тополовац

Насеље Равни Тополовац је старије насеље (XVIII век) и налази се југоисточно од Житишта на лесној тераси уз локални општински пут који повезује општину Житиште са општином Сечањ (Сутјеска). У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. То је типично панонско насеље, ортогоналне матрице. У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналијама. Развој насеља огледа се у комуналном опремању. Грађевински рејон има тенденцију ширења уз путни правац према Житишту. Досадашња урбанистичка разрада насеља Равни Тополовац била је дефинисана урбанистичким планом насеља, а даља разрада вршиће се доношењем новог урбанистичког плана.

Српски Итебеј

Српски Итебеј је најстарије општинско насеље (власник Итебџи Истван XIIII век) лоцирано уз Пловни Бегеј као најузводније насеље према Румунији. Лежи на итебејској депресији на троугластом узвишењу између Старог и Пловног Бегеја на раскрсници државног пута И реда бр. 7. и пута за Међу. У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. Насеље је панонског типа са матрицом у виду широких улица које формирају неправилни троугао. Велика пажња посвећена је озелењавању широких уличних коридора. У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналијама. Развој насеља огледа се у комуналном опремању. Грађевински рејон нема тенденцију ширења. Досадашња урбанистичка разрада насеља Српски Итебеј бил је дефинисана урбанистичким планом насеља, даља разрада вршиће се

доношењем новог урбанистичког плана.

Торда

Торда као једно од најстаријих насеља општине (ХИВ век) лоцирана је на северозападном делу Општине уз путни правац према Башаиду. Преко Банатског Двора повезана је са осталим значајним путевима у Општини. Налази се на ободу лесне терасе према итебејској депресији. У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. Торда је типично панонско насеље са ортогоналном матрицом. Велика пажња посвећена је озелењавању широких уличних коридора. У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналијама. Развој насеља огледа се у комуналном опремању. Грађевински рејон нема тенденцију ширења. Досадашња урбанистичка разрада насеља Торда била је дефинисана урбанистичким планом насеља, а даља разрада вршиће се доношењем новог урбанистичког плана.

Хетин

Хетин је једно од старијих насеља општине (ХВ век) лоцирано на североисточној периферији Општине уз саму државну границу према Румунији, на лесној тераси у близини десне обале Старог Бегеја. У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира насељу Нови Итебеј и општинском центру. Хетин је панонско насеље са ортогоналном матрицом као основом која се ка периферији прилагођева пружању путних праваца и каналске мреже под различитим угловима. У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналијама. Развој насеља огледа се у комуналном опремању. Грађевински рејон има тенденцију ширења, у западном делу уз путни правац. Урбанистичка разрада насеља Хетин биће дефинисана овим Планом.

Честерег

Честерег је веома старо насеље (ХВ век) које се налази на лесно-пешчаној греди северно од Житишта уз главне општинске путне правце. У погледу социјалних активности и јавних служби гравитира општинском центру. Насеље је војвођанског типа, ушорено. Матрица насеља је ортогонална. У оквиру грађевинског рејона заступљене су површине намењене становању са друштвеним центром, радној зони, рекреацији и комуналијама.

Житиште

је административни центар општине са 3242 становника и највеће је насеље, док је Банатско Вишњићево најмање насеље са свега 384 становника. Посматрајући дистрибуцију становништва према величинским категоријама у свих 12 насеља општине уочавамо: да су два насеља у категорији до 1000 становника, девет је у категорији од 1000 – 3000 ст, а једно насеље (општински центар) у категорији од 3000-5000 становника. Насеља општине показују тенденцију популационог пада што се манифестује и у старосној структури. Сва су насеља сеоског типа са претежном орјентацијом на пољопривредну делатност. Насеље Житиште као општински центар, иако има главну административну улогу у мрежи насеља, с обзиром на велики проценат пољопривредних домаћинстава још нема елемената да прерасте у насеље градског карактера. Валоризујући просторне карактеристике мреже насеља уочени су одређени показатељи: Мрежа насеља је просечне густине (на сваких 100 км² налази се у просеку 2,3 насеља, што је близу покрајинског просека; у Војводини се налази 2,2 насеља на 100 км²), Просечна величина насеља у Војводини износи 4351 становника, а у насељима посматраног подручја 1700 становника, што указује на релативну уситњеност насеља, Настанак и развој насеља условљен је природним и створеним чиниоцима, који нису подједнако утицали на одређивање положаја насеља, нити су током историје

равномерно утицали на њихов развој. Најбитнији фактори који су били од пресудног значаја за положај и организацију насеља су природни фактори: конфигурација терена и правац пружања корита главних и споредних водотока.

Јавне службе

Демографско стање одразило се на мрежу садржаја социјалних активности. Највиши ниво у области школства има насеље Житиште. Било је иницијатива да се отвори пољопривредна средња школа у Житишту, међутим та идеја до сада није реализована, премда се није ни одступило од те идеје, док остала насеља имају основне или подручне школе, као и предшколске установе. У погледу здравства, Житиште са домом здравља има главну улогу, док остала насеља имају здравствене станице и амбуланте опште праксе и зубне амбуланте. Социјална дечија заштита није заступљена у мањим насељима. Објекти спорта и рекреације налазе се углавном у склопу комплекса школа. Просторни план општине Житиште ће након сагледавања проблема и ограничења, уз уважавање начела Просторног плана Републике Србије и надлежних министарстава Републике Србије поставити функционалну мрежу јавних служби општине Житиште.

ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

Саобраћајна инфраструктура

На простору општине Житиште у постојећем стању егзистирају два вида саобраћаја: друмски и водни. Друмски саобраћај је основни вид саобраћаја овог простора, док се водни саобраћај користи само повремено при превозу масовних роба. **Друмски саобраћај** је основни вид саобраћаја који омогућује комуникацију овог простора са окружењем и субрегионима. Основни саобраћајни капацитет овог простора у домену друмског саобраћаја у постојећем стању је државни пут II реда бр.7. Овај капацитет има дијаметрално пружање кроз општински простор с тим да у постојећем стању својом трасом пролази кроз урбане просторе- насеља. Пролазак транзита кроз насеља ремети мирне унутар насељске токове а утиче и на нарушавање еколошких параметара. Овај путни правац је основни апсорбер свих саобраћајних збивања на овом простору јер кумулише и дистрибуира све саобраћајне токове, како у оквиру насеља тако и из атара. Постојећа траса овог пута пролази кроз Житиште, Банатски Двор, Честерег и Банатско Карађорђево и представља главну насељску саобраћајницу. У постојећем стању на овом простору егзистира и државни пут II реда бр.123 који пресеца овај простор, ободно на правцу север – југ и својом изграђеношћу повезује овај простор са окружењем- субрегионима. Траса овог пута у постојећем стању пролази кроз насеља и својим манифестацијама ремети унутарна насељске токове што има утицаја на ниво саобраћајне услуге, безбедност саобраћаја, као и на еколошке параметре.

У оквиру простора општине Житиште постоје и државни путеви II реда:

- ДП бр. 114.1, Торда – Банатско Карађорђево,
- ДП бр. 123.1, Житиште – Торак,
- ДП бр. 123.4, Српски Итебеј – Међа.

Ови путеви служе за интеррегионално повезивање. Они су по интезитету

саобраћаја мањеоптерећени (далеко од капацитивних способности) и омогућују успешно извршење транспортног рада. У оквиру простора општине Житиште постоје и општински (локални) путеви: Житиште – Равни Тополовац као ДП бр.123 – Банатско Карађорђево. Поред категорисаних, општински простор прожимају некатегорисани и атарски путеви који су у функцији остваривања веза насеља са садржајима у атару.

Водни саобраћај је присутан у општини Житиште преко пловног канала Бегеј који својим карактеристикама омогућује извршење транспортног рада мањих пловила (двосмерна пловидба пловила са газом од 1,8 м). Хидролошки услови дозвољавају пловидбу током целе године. У постојећем стању дуж пловног канала Бегеј не постоји задовољавајући ниво изграђености инфраструктуре који би омогућио укључење овог вида саобраћаја у прерасподелу транспортног рада при превозу масовних роба уз интегрално повезивање са друмским саобраћајем.

Водопривредна инфраструктура

Снабдевање водом

Снабдевање водом за пиће становништва и индустрије на територији општине Житиште, врши се путем искључиво бушених вертикалних бунара, захватањем подземних вода из водоносних средина основног комплекса, а просечна експлоатација подземних вода на територији Општине износи око 35,5 л/с. На извориштима јавног водоснабдевања има 12 активних бунара којима се просечно захвата око 22 л/с. Микроводоводима на територији Општине, у оквиру којих има 90-ак бунара мањег пречника, просечно се захвата 13,5 л/с. Снабдевања водом становништва у Житишту одвија се преко два бунара у центру насеља (блок 21 и 22) који захватају подземне воде основног водоносног комплекса, преко постојеће дистрибутивне мреже, више десетина микроводовода сконцентрисаних у ширем центру насеља и око 220 локалних бунара. Постоји и неколико бунара избушених унутар производни комплекса (два бунара у кланици и један у "Пластици"), а просечно се захвата 13,5 л/с.

Само 6 насеља Општине има организовано водоснабдевање (Банатско Вишњићево, Банатско Карађорђево, Житиште, Међа, Равни Тополовац и Честерег), док се у осталим насељима општине водоснабдевање одвија преко микроводоводних заједница. Стога су задњих година присутни проблеми у водоснабдевању који се манифестују у паду пијезометарског нивоа каптиране издани, постојање великог броја микроводовода са истим бројем бунара за које је немогуће обезбедити зоне санитарне заштите, немогућност осавремењавања система итд.

Одвођење отпадних и атмосферских вода

Канализација отпадних вода, сем у појединим деловима Житишта, није изграђена ни у једном насељу општине, као ни постројење за пречишћавање отпадних вода. Отпадна вода из канализационог система Житишта се директно излива у Пловни Бегеј без икаквог пречишћавања. Евакуација отпадних вода у осталим насељима Општине се и даље врши преко непрописно изведених септичких јама и нужника, чиме се непосредно угрожава животна средина и здравље људи. Одвођење атмосферских вода у насељима Општине решено је са отвореним каналима положеним уз уличне саобраћајнице са уливом у најближе реципијенте, водотоке, депресије на периферији насеља или непосредно у мелиоративне канале. Канали углавном не врше своју функцију због неодржавања, па су неретко засути и тада постају "упојни канали", што се негативно одражава на ионако висок ниво подземних вода.

Заштитни објекти

Одбрана од поплава се спроводи на водотоцима Стари Бегеј и Пловни Бегеј. Одбрамбени насипи Старог Бегеја пружају се у дужини 71,73 км, и то на десној обали у дужини од 37,04 км, и на левој обали у дужини од 34,69 км. Насипи су подељени на 5 чуварских деоница, а водостаји се читавају на водомерним станицама у Хетину и Банатском Двору. Одбрамбени насипи Пловног Бегеја пружају се у дужини од 56,02 км, и то на десној обали у дужини од 27,06 км, и на левој обали у дужини од 28,96 км. Насипи су подељени у 3 чуварске деонице.

Енергетска инфраструктура

Гасоводна инфраструктура

На територији општине Житиште изграђени су следећи гасоводи:

- гасовод Елемир-СОС Мокрин Запад,
- гасовод МГ 01,
- продуктовод ПВ 01,
- гасовод МГ 02 Елемир-Бегејци,
- гасовод ДГ 01-05 Елемир-Банатски Двор,
- гасовод РГ 02-01,
- гасовод РГ 02-05,
- гасовод РГ 02-04,
- гасовод МГ 02 Бегејци-Међа,
- гасовод РГ 02-06 Бегејци-Банатско Карађорђево,
- гасовод ГМ 02-06/И и
- гасовод ГМ 02-06/ИИ.

Изграђено је шест (6) мерно-регулационих станица (МРС) иједна (1) главна мернорегулациона станица (ГМРС). На територији општине Житиште нису гасификована насеља Хетин, Торда и Вишњићево. Постојећи капацитети и изграђеност гасоводне инфраструктуре на подручју обухвата Просторног плана општине Житиште, пружају могућност њеног даљег развоја и проширења у циљу обезбеђења земног гаса за све кориснике на предметном подручју и боље експлоатације земног гаса.

Подземно складиште гаса Банатски Двор (ПСГ БД)

Локација објекта

Објект ПСГ БД лоциран је 22км источно од града Зрењанина и 44км од главног гасног разводног чвора у Госпођинцима.

Информације о Подземном складишту гаса Банатски Двор

Подземно складиште гаса у Банатском Двору (ПСГ-БД) гради се као наставак експлоатације исцрпљеног гасног лежишта чији капацитет је био 3,3 милијарде м³ природног гаса. Планским документима предвиђена је фазна изградња ПСГ-БД. Капацитет складишта у И фази износио би 300 милиона м³ а након потпуне изградње предвиђени капацитет би износио 800 милиона м³ природног гаса, а време изградње до пуног капацитета износило би 10 година.

Повезаност објекта на постојећи гасоводни систем

Данас је ПСГ-БД повезано са два гасовода ДН200, класе притисака АНСИ 300, са гасним разводним чвором у Елемиру. Планирано је повезивање ПСГ-БД са главним разводним чвором у Госпођинцима. Ово повезивање реализоваће се изградњом Двосмерног гасовода ДВ 04-18 ДН500, класе притисака АНСИ 600 и дужине 44Км, за који је урађена сва потребна планска урбанистичка и пројектна

документација, издат је акт о урбанистичким условима, прибављене све сагласности и дозволе и који је у фази изградње. Посао је уговорен и реализује се средствима из Националног инвестиционог плана. Планирана је изградња у фазама, тако да би ПСГ БД пун капацитет од достигао 800 милиона м³ до 2015. године.

Нафтоводна инфраструктура

На овом простору налази се траса изграђеног нафтовода Елемир-СОС Мокрин Запад. На територији општине Житиште налазе се (сабирна гасна станица) СГС Житиште и Банатски Двор, (сабирно отпремна станица) СОС Банатско Карађорђево и (сабирна станица) Међа и Итебеј. Такође на територији општине Житиште налази се десет (10) нафтних бушотина и четрдесетдве (42) гасне бушотине.

Електроенергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору обухваћеном Планом обезбеђено је из трафостанице ТС "Бегејци", трансформације 110/20 кВ, са уграђеним трафоом снаге 20 кВА, који ради на граници преоптерећења. Путем 20 кВ мреже из ове трафостанице се резервира цео конзум трафостанице 35/20/10 кВ "Бока", те у случају испада исте термичко оптерећење 20 кВ далековода, као и падови напона су високи. На подручју општине Житиште изграђени су 110 кВ далеководи бр. 192, Бегејци-Зрењанин 2 и бр.1143/1 Бегејци-Нова Црња.

Телекомуникациона инфраструктура

Телекомуникациона инфраструктура, на подручју општине Житиште, којом су обухваћени телекомуникациони објекти, телефонске централе, спојни путеви, примарна мрежа и секундарна мрежа у насељима већим делом, и по квалитету, и по капацитету, није на задовољавајућем нивоу. Секундарна мрежа није на задовољавајућем нивоу, велики део је изграђен надземно и недовољног капацитета. У насељима, још увек није извршен аутоматизација и дигитализација телекомуникационе опреме и система. Спојни путеви између телефонских централа већим делом нису остварени оптичким кабловима. Месна ТТ мрежа у већини насеља такође није осавременењена, у појединим деловима насеља секундарна мрежа је још увек ваздушна.

ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА

На територији општине Житиште се не налазе заштићена природна добра, али су картирана и валоризована подручја предвиђена за заштиту. На подручју Општине се налази рибњак Српски Итебеј као значајно станиште птица (ИБА подручје). Остатак водотока старог корита реке Бегеј који је еколошки коридор значајан за очување биодиверзитета влажних станишта и подручја слатина која су станишта природних реткости те се из тих разлога на њима уважава И степен режима заштите (локалитет Рибњак, плавна зона уз Стари Бегеј, Велики рит и Дубоке слатине значајни као места окупљања многобројних врста птица).

НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

С обзиром на слабу истраженост простора везано за непокретна културна добра у општини Житиште и постојање само малог дела документације која се односи на истражена непокретна културна добра, неопходно је што пре омогућити установама заштите наставак истраживања, како би се културна добра сачувала и заштитила од пропадања и нестанка. Од непокретних културних добара која су до сада утврђена у складу са Законом о културним добрима, на овом простору се налазе споменици културе и археолошка налазишта (локалитети), као и добра која уживају претходну заштиту.

Археолошка налазишта (локалитети) се налазе углавном у атарима насеља и представљају остатке насеља из доба антике (сармати), праисторијског доба, средњег века и пуног средњег века .

Споменици културе су утврђена културна добра и то су сакрални објекти: Црква светог арханђела Гаврила у Међи и Црква светог Саве у Новом Итебеју. Поред сакралних објеката као културна добра утврђена су и покретна добра (иконе, црквене књиге, старе рукописне и штампане књиге) у Житишту, Банатском Вишњићеву, Српском Итебеју и Торку.

Добра која уживају претходну заштиту односно евидентирана непокретна културна су, у складу са елаборатом Завода за заштиту споменика културе Зрењанин (август 2007. г.), евидентирана као објекти архитектуре и објекти етнологије, налазе се у свим насељима у општини Житиште и представљају различите објекте и време у коме су настали као што су цркве, капеле, појединачне куће, магацини и др. Поред ових објеката, евидентирани су и споменици и спомен обележја из претходних ратова у насељима у општини, као и споменици раније историје у Српском Итебеју (Часни крст испред цркве, подигнут 1903. г. и Часни крст у парку у центру насеља).

Циљ плана

Приликом конципирања и израде овог плана као основни носиоц реализације усвојено је постојеће Јавно Комунално Предузеће „ЕКОС“ (у даљем тексту ЈКСП) које ће своју делатност интересно удружити са другим комуналним предузећима, приватним предузетницима и појединцима. На тај начин би се подигла ефикасност и побољшала делатност у пословима управљања отпадом.

Циљ плана управљања отпадом обухвата руковања отпадом како на техничком плану, тако и на законодавном, институционалном, организационом и финансијском плану односно:

- Сагледавање количина и врста отпада;
- Убрзана едукација становништва са аспекта управљања отпадом (школе, штампа, радио ТВ, трибине);
- Повећање процента популације обухваћене системом управљања отпадом, која у овом тренутку није покривена ефикасним евакуацијом и одвожењем отпада;
- Затварање и чишћење дивљих депонија и санацију и ремедијацију општинске депоније;
- Промовисање минимизације и примарне сепарације отпада;
- Удруживање са приватним сектором ради финансирања и побољшања управљања отпадом као и његово унапређење;
- Решавање сопствене проблематике опасног, инфективног и анималног отпада.

Приликом израде Локалног плана управљања отпадом општине Житиште узети су у обзир основни принципи управљања отпадом који се заснива на следећим начелима:

1) *Начело избора оптималне опције за животну средину*

Избор оптималније опције за животну средину је систематски и консултативни процес доношења одлука који обухвата заштиту и очување животне средине **уз рационалне трошкове**. Примена избора оптималне опције за животну средину

установљава, за дате циљеве и околности, опцију или комбинацију опција која даје највећу добит или најмању штету за животну средину у целини, уз прихватљиве трошкове и профитабилност, како дугорочно, тако и краткорочно.

2) Начело близине и регионалног приступа управљању отпадом

Отпад се третира или одлаже што је могуће ближе месту његовог настајања, односно у региону у којем је произведен да би се у току транспорта отпада избегле нежељене последице на животну средину. Избор локације постројења за третман или одлагање отпада врши се у зависности од локалних услова и околности, врсте отпада, његове запремине, начина транспорта и одлагања, економске оправданости, као и од могућег утицаја на животну средину.

Регионално управљање отпадом обезбеђује укључивањем Општине Житиште у Регионални систем Средњобанатског округа са санитарном регионалном депонијом.

3) Начело хијерархије управљања отпадом

Хијерархија управљања отпадом усвојена је редоследом следећих приоритета управљања отпадом:

- Превенција стварања отпада и редукација, односно смањење коришћења ресурса и смањење количина и/или опасни карактеристика насталог отпада;
- Евакуација – преузимање целокупног отпада са **са свих локација у општини** независно од тога да ли се евакуација исплати или не;
- Поновна употреба, односно поновно коришћење производа за исту или другу намену;
- Рециклажа, односно третман отпада ради добијања сировине за производњу истог или другог производа;
- Искоришћење, односно коришћење вредности отпада (компостирање, спаљивање уз искоришћење енергије и др.);
- Одлагање отпада депоновањем или третман без искоришћења енергије, ако не постоји друго одговарајуће решење.

4) Начело одговорности Произвођачи, увозници, дистрибутери и продавци производа који утичу на пораст количине отпада одговорни су за отпад који настаје услед њихових активности. Произвођач сноси највећу одговорност јер утиче на састав и особине производа и његове амбалаже. Произвођач је обавезан да брине о смањењу настајања отпада, развоју производа који су рециклабилни, развоју тржишта за поновно коришћење и рециклажу својих производа.

5) Начело „загађивач плаћа” Загађивач мора да сноси пуне трошкове последица својих активности. Трошкови настајања, третмана и одлагања отпада морају се укључити у цену производа.

6) Начело одрживог развоја који препознаје нови друштвени однос према животној средини, простору И природним ресурсима, са пуном свешћу постојања одговорности пред будућим генерацијама. Одрживи развој се постиже прилагођавањем динамике економског развоја и динамике људских делатности са динамиком животне средине. Он подразумева структурне, техничке и технолошке промене, тако да се обезбеди економски просперитет уз заустављање даље деградације животне средине. Виталан елемент оваквог развоја је одрживо управљање отпадом, које подразумева смањену продукцију отпада уз ефикасније коришћење ресурса.

3. Дефиниције отпада и разјашњење појмова

Сходно усвојеној стратегију управљања отпадом дефинисано је следеће:

Врсте и класификација отпада

Отпад је свака материја или предмет који власник одбацује, намерава или мора да одбаци. Врсте отпада су:

- комунални отпад (отпад из домаћинства);
- комерцијални отпад;
- индустријски отпад.

Комунални отпад је отпад из домаћинства (кућни отпад), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства.

Комерцијални отпад је отпад који настаје у привредним субјектима, институцијама и другим организацијама, које се у целини или делимично баве трговином, услугама, канцеларијским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада.

Индустријски отпад је отпад из било које индустрије или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина из рудника и каменолома.

У зависности од опасних карактеристика које утичу на здравље људи и животну средину, отпад може бити:

- неопасан;
- инертан;
- опасан.

Неопасан отпад је отпад који, због своје количине, концентрације или физичке, хемијске и биолошке природе, за разлику од опасног отпада, не угрожава здравље људи или животну средину и нема карактеристике опасног отпада.

Инертан отпад је отпад који није подложен било којим физичким, хемијским или биолошким променама; не раствара се, не сагорева или на други начин физички или хемијски реагује, није биолошки разградив или не утиче неповољно на друге материје са којима долази у контакт на начин који може да доведе до загађења животне средине или угрози здравље људи; не поседује ни једну од карактеристика опасног отпада (акутна или хронична токсичност, инфективност, канцерогеност, радиоактивност, запаљивост, експлозивност); садржај загађујућих материја у његовом воденом екстракту не сме угрожавати законом прописани.

Опасан отпад је отпад који по свом пореклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика (експлозивност, запаљивост, склоност оксидацији, органски је пероксид, акутна отровност, инфективност, склоност корозији, у контакту са ваздухом ослобађа запаљиве гасове, у контакту са ваздухом или водом ослобађа отровне супстанце, садржи токсичне супстанце са одложеним хроничним деловањем, као и екотоксичне карактеристике), укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован. У Општини Житиште, углавном, опасан отпад је карактерисан као комунлани опасан отпад који продукује становништво и правна лица.

Отпад се, према Каталогу отпада, разврстава у двадесет група у зависности од места настанка и порекла. Каталог отпада се користи за класификацију свих

врста отпада, укључујући и опасан отпад и потпуно је усаглашен са каталогом отпада ЕУ, који је урађен да створи јасан систем за класификацију отпада унутар ЕУ. Каталог ствара основу за све националне и међународне обавезе извештавања о отпаду као што су обавезе везане за дозволе за управљање отпадом, националне базе података о отпаду и транспорт отпада. Каталог отпада се повремено допуњава и ажурира.

Индекс ни број	Место и порекло настанка отпада
01	Отпади који настају од истраживања, ископавања из рудника или каменолома, и физичког и хемијског третмана минерала
02	Отпади из пољопривреде, хортикултуре, аквакултуре, шумарства, лова и риболова, припреме и прераде хране
03	Отпади од прераде дрвета и производње папира, картона, пулпе, панела и намештаја
04	Отпади из кожне, крзнарске и текстилне индустрије
05	Отпади од рафинисања нафте, пречишћавања природног гаса и пиролитичког третмана угља
06	Отпади од неорганских хемијских процеса
07	Отпади од органских хемијских процеса
08	Отпади од производње, формулације, снабдевања и употребе премаза (боје, лакови и стаклене глазуре), лепкови, заптивачи и штампарска мастила
09	Отпади из фотографске индустрије
10	Отпади из термичких процеса
11	Отпади од хемијског третмана површине и заштите метала и других материјала; хидрометалургија обојених метала
12	Отпади од обликовања и физичке и механичке површинске обраде метала и пластике
13	Отпадна угља и отпади течних горива (осим јестивих угља и оних у групама 05, 12 и 19)
14	Отпади од органских растварача, средстава за хлађење и потисних гасова (осим 07 и 08)
15	Отпади од амбалаже; апсорбенти, крпе за брисање, материјали за филтрирање и заштитне тканине, ако није другачије специфицирано
16	Отпади који нису другачије специфицирани у каталогу
17	Грађевински отпад и отпад од рушења (укључујући и ископану земљу са контаминираних локација)
18	Отпади из објеката у којима се обавља здравствена заштита људи и животиња и/или с тим повезаног истраживања (искључујући отпад из кухиња и ресторана који не долази од непосредне здравствене заштите)
19	Отпади из постројења за обраду отпада, погона за третман отпадних вода ван локације настајања и припрему воде за људску потрошњу и коришћење у индустрији
20	Комунални отпади (кућни отпад и слични комерцијални и индустријски отпади), укључујући одвојено сакупљене фракције

Деаљан приказ каталога комуналног отпада:

Напомена: * означава опасан отпад који не сме да се прима или може да се привремено одлаже у посебне судове и одвози на места предвиђена за третман опасног отпада

Табела 1 - Приказ морфолошког састава комуналног отпада у Србији

20 01	Одвојено скупљени састојци (осим 15 01)
20 01 01	папир и картон
20 01 02	стакло
20 01 03	мали комади од пластике
20 01 04	друга пластика
20 01 05	мали комади од метала (конзерве итд.)
20 01 06	други метали
20 01 07	дрво
20 01 08	биоразградиви отпад из кухиња и кантина
20 01 10	одећа
20 01 11	текстил
20 01 13*	растварачи
20 01 14*	киселине
20 01 15*	базе
20 01 17*	фотографске хемикалије
20 01 19*	пестициди
20 01 21*	флуоресцентне цеви и остали отпад који садржи живу
20 01 22	аеросоли
20 01 23*	одбачена опрема која садржи флуоро-хлороугљоводонике
20 01 25	јестива уља и масти
20 01 26*	уља и масти који нису наведени под 20 01 25
20 01 27*	боје, мастила, лепила и смоле које садрже опасне материје
20 01 28	боје, мастила, лепила и смоле које нису наведене под 20 01 27
20 01 29*	средства за прање која садрже опасне материје
20 01 30	средства за прање која нису наведена под 20 01 29
20 01 31*	цитотоксици и цитостатици – лекови
20 01 32	лекови који нису наведени под 20 01 31
20 01 33*	батерије и акумулатори укључени у 16 06 01, 16 06 02 или 16 06 03 и несортиране батерије и акумулатори који садрже ове батерије
20 01 34	батерије и акумулатори који нису наведени под 20 01 33
20 01 35*	одбачена електрична и електронска опрема која није наведена под 20 01 21 и 20 01 23 која садржи опасне компоненте
20 01 36	одбачена електрична и електронска опрема која није наведена под 20 01 21 и 20 01 23
20 01 37*	дрво које садржи опасне материје
20 01 38	дрво које није наведено под 20 01 37
20 01 39	пластика
20 01 40	метали
20 01 41	отпад од чишћења димњака
20 01 99	остале фракције/састојци који нису специфицирани на други начин
20 02	Отпад из вртова и паркова (укључујући отпад са гробља)
20 02 01	биоразградиви отпад
20 02 02	земља и камење
20 02 03	остали отпад који није биоразградив
20 03	Остали комунални отпад
20 03 01	мешани комунални отпад
20 03 02	отпад с пијаца
20 03 03	остаци од чишћења улица

20 03 04 муљеви из септичких јама
20 03 06 отпад настао чишћењем канализације
20 03 07 крупни отпад
20 03 99 комунални отпад који није специфициран на други начин

4.Опис постојећег стање управљања отпадом

Документација - информациона основа за израду општинског плана

1. Одлука о приступању израде Плана за интегрисано управљање отпадом у општини Житиште 2009.
2. Стратегија одрживог развоја општине Житиште са Акционим планом за период 2008 – 2013 додине, усвојена 11.12 2008.
3. Одлука о одржавању комуналне хигијене („Службени лист општине Житиште“ број 07/2010) .
4. Нацрт ГУП-а ЖИТИШТА, 2010-2025, ЈП Завод за урбанизам Војводине од 2010 године.
5. Одлука ЈКП о ценама редовног одвоза отпада.2009
6. Извештај о пословању за пословну 2009. годину ЈКП .
7. Програм пословања ЈКП за 2010. годину.
8. Правилник о организацији и систематизацији послова ЈКП , 2009.
9. Програм одржавања јавне хигијене на територији Општине Житиште, 2010. година.
10. Програм сакупљања отпада ЈКП, 2010. година.
11. Катастар дивљих депонија и саниране дивље депоније у насељу градског и сеоског подручја према утврђеном катастру, 2009.
12. Локације дивљих депонија на територији Општине, 2009.
13. Одлука о одређивању привремене локације санитарног одлагалишта комуналног отпада. „Службени лист Општине Житиште“ Број 3. 29.03.2010. године.
14. **Одлука о буџетском фонду за заштиту животне средине Општине Житиште „Службени лист Општине Житиште“ Број 10. 29.06.2010. године**
15. **Одлука о одређивању локације за одлагалиште градјевинског отпада.**
16. **Одлука о начину држања домаћих животиња на територији Општине Житиште.** („Службени лист општине Житиште“ број 07/2010)
17. **Одлука о одређивању комуналне делатности од локалног интереса и начину поверавања комуналне делатности** („Службени лист општине Житиште“ број 07/2010)
18. Одлука о уређењу и одржавању гробаља и сахрањивању. („Службени лист општине Житиште“ број 07/2010)
19. Одлука о локалним комуналним таксама („Службени лист општине Житиште“ број 12. 14.07.2010. године)
20. Одлука о накнади за заштиту и унапређење животне средине Општине Житиште („Службени лист општине Житиште“ број 12. 14.07.2010. године)
21. Одлука о усвајању акционог плана Општине Житиште („Службени лист општине Житиште“ број 16/2010)

Количине отпада

Комунални отпад

Подаци о количинама отпада

Постојеће стање у општинама/градовима Србије карактеришу **непоуздани и непотпуни подаци** о количини генерисања комуналног отпада.

Обзиром да Општина Житиште не располаже са мереним и поузданим подацима, процена постојећег стања усвојена је на бази Националне стратегије управљања отпадом за период 2010 до 2019 године.

Количине комуналног отпада на годишњем нивоу су прорачунате на основу мерења отпада у референтним општинама. На основу резултата тих мерења може се усвојити да градско становништво генерише просечно **1 кг** комуналног отпада по становнику **на дан**, док сеоско становништво просечно генерише **0,7 кг** отпада/становнику/дан. У просеку, становник Републике Србије генерише 0,87 кг комуналног отпада/дан (318 кг/годишње).

Годишња количина опасног отпада у Србији се процењује на 400.000 т, односно 55 кг по становнику.

Табела 2 - Зависност густине отпада од броја становника

Број становника	Густина отпада, т/м ³
10.000-20.000	0,440
20.000-50.000 (Житиште)	0,345
50.000-100.000	0,370
100.000-200.000	0,310
200.000-500.000	0,300

Слика 3 - Приказ морфолошког састава комуналног отпада у Србији

Табела 4 - Морфолошки састав комуналног отпада дефинисан Националном стратеријом

Р.бр.	Врсте отпада	Општина Житиште (%)
1	Биоразградив	37,62
2	Баштески	12,14
3	Фине честице	8,00
4	Папир	5,43
5	Стакло	5,44
6	Картон	6,13
7	Картон са воском	1,09
8	Картон са алуминијумом	1,01
9	Метални амбалажни и остали	1,12
10	Алуминијумске конзерве	0,26
11	Пластични амбалажни отпад	3,37
12	Пластичне кесе	5,61
13	Тврда пластика	3,39
14	Текстил	5,25
15	Кожа	0,49
16	Пелене	3,65
	Укупно:	100

ПРИЛОГ 4. – Из стратегије управљања отпадом
- Пројекција настајања комуналног отпада 2020. године -

	Општина	Количина произведеног отпада 2009., (т)	Количина произведеног отпада 2020., (т)
БАНАТ			
1.	Зрењанин	54.637	77.584
2.	Кикинда	16.384	23.265
3.	Нови Кнежевац	2.025	2.876
4.	Сента	5.368	7.623
5.	Чока	2.904	4.124
6.	Алибунар	4.189	5.949
7.	Бела Црква	4.276	6.0727
8.	Вршац	22.495	31.943
9.	Ковачица	5.856	8.316
10.	Ковин	7.727	10.973
11.	Опово	2.313	3.284
12.	Панчево	52.614	74.712
13.	Житиште	4.283	6.082
14.	Нова Црња	2.667	3.802
15.	Нови Бечеј	6.583	9.348
16.	Сечањ	3.438	4.883
17.	Ада	3.988	5.663
18.	Кањижа	5.776	8.202
19.	Пландиште	2.808	3.988

Табела 5 - Преглед постојећег стања у општини – 2010 година

	Насеље	Банатски Двор	Банатско Вишњићев О	Банатско Карађорђе во	Житиште	Међа	Нови Итебеј	Равни Тоголовац	Српски Итебеј	Торак	Торда	Хетин	Честерег	Укупно у Општини	
1	Број становника	1.263	384	2.508	3.242	1.155	1.315	1.352	2.405	2.850	1.771	763	1.391	20.399	
2	Број домаћинстава	429	148	885	1.084	486	504	466	907	1.016	651	328	511	7.415	
3	Број становника којима се евакуација отпада	Врши	1083	0	0	2790	0	0	1045	0	1652	0	0	1070	7.640
		Не врши	204	384	2547	710	1155	1315	255	2405	848	1771	763	410	12.759
4	Број правних лица и институција	15	4	26	89	12	15	14	22	26	14	8	15	260	
5	Број правних лица и инстит. којима се евакуација отпада	Врши	12	-	6	80	-	-	14	1	26	14	8	15	154
		Не врши	3	4	20	9	12	15	-	21	-	14	8	-	106
6	Удаљеност од сметлишта „Торак“ (км)	10	15	15	5	25	10	8	12	0	20	30	18		
7	Број „зелених острва“ ¹	2	-	-	6	-	-	2	-	3	-	-	3	16	
8	Број контејнера (м ³)	1,1	-	-	30	-	-	8	-	10	-	-	8	65	65
		5													
		7													
9	Број контејнера за ПЕТ (м ³)	1,5	2	-	2	4	-	-	2	-	3	-	-	2	15
12	Број канти 80 – 120 литара		40			200			70		120			70	
13	Број камиона смећара са подизачем	16м ³												-	
		15м ³												-	
		13м ³												-	

¹ Уређена површина за смењтај контејнера

		10м ³													-
		9м ³			1										1
14	Број камиона смећара без подизача	16м ³													-
		15м ³													-
		13м ³													-
		10м ³													-
		9м ³													-
15	Камион подизач контејнера				1									1	
16	Трактор с приколицом													-	
17	Трактор са кашиком – улт													-	
18	Камион 7-10м3													-	
19	Булдозер												-	-	
20	Процењена запремина дивљих сметлишта (м ³)	11.20 0	5.000	32.13 0	51.50 0	42.50 0	36.00 0	16.00 0	40.00 0	54.60 0	96.00 0	22.50 0	17.85 0	228.550	
21	Број фарми свиња	3		4	2	1	3	1	2	2	3		3	24	
22	Број фарми говеда	4		3	4	1	3	1	4	6	7	1	5	39	
23	Број фарми пернате живине	2		3	2	1	3	1	4	3	3	1	4	27	
24	Број фарми оваца	2	1	2	1	1	2	12	-	1	1	-	2	25	
25	Број кланица			1	1									2	
26	Број кафилерија				1									1	
27	Број септичких јама	361	130	780	860	320	350	350	780	750	530	260	362	5.963	
28	Број камиона за чиш. септичких јама				1									1	

Табела 6 - Преглед количина инфективног отпада у медицинским и ветеринарским установама у општини за 2010

Установа	Количина инфективног отпада по месецима (у кг)												Укупно
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
Дом Здравља Житиште	100	10 0	10 0	10 0	10 0	10 0	10 0	10 0	10 0	10 0	10 0	10 0	1.200 кг
Амбуланта С.Итебеј	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	360 кг
Амбуланта Бегејци	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24 кг
Амбуланта Хетин	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24 кг
Амбуланта Б.Карађорђево	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24 кг
Амбуланта Торда	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24 кг
Амбуланта Честерег	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24 кг
Амбуланта Б.Двор	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24 кг
Амбуланта Међа	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24 кг
Амбуланта Р Тополовац	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24 кг
Ветеринарска станица Красић	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	36 кг
Укупно:	149	14 9	14 9	14 9	14 9	14 9	14 9	14 9	14 9	14 9	14 9	14 9	1.788 кг

ЈАВНО КОМУНАЛНО СТАМБЕНО ПРЕДУЗЕЋЕ

Јавно Комунално Стамбено Предузеће „ЕКОС“
Адреса: Житиште, Дјуре Јакшића 2

Од почетка организованих санитарно комуналних активности године 1990 год. када се, формира ЈСКП „ЕКОС“ који врши комуналне делатности, облик организације се није мењао кроз историју до дана данашњег.

Оснивачким актом из 1990 год. делатност ЈСКП “ЕКОС” било је одстрањивање отпадака и смећа, санитарне и сличне активности, уређење и одржавање паркова и погребне и пратеће активности, водовод и канализација, зеленило, уређење гробља, вођење пијачних послова, чишћење канала, ...

Скупштина Општине Житишта је својим одлукама ЈСКП “ЕКОС” коме је основна делатност одржавање хигијене у Општини Житиште, са свим насељеним местима, управљање чврстим отпадом и градском депонијом, поверено вршење делатности уређења и одржавања паркова, зелених и рекреационих површина, гробља и сахрањивања,

Статутом ЈСКП „ЕКОС“, усвојеним 1990 године дефинисане су делатности предузећа и то:

90000 Одстрањивање отпадака и смећа, санитарне и сличне активности

- сакупљање смећа, старих ствари, коришћених предмета и отпадака;
- одвоз отпадака;
- одстрањивање отпада спаљивањем или на друге начине;
- одлагање отпадака;
- пражњење и чишћење септичких јама;
- уклањање отпада из посуда за отпатке на јавним местима
- чишћење и поливање улица, стаза и паркиралишта;
- отклањање снега и леда са градских улица и паркиралишта и посипање соли и песка;

74700 Чишћење објеката

- унутрашње чишћење зграда свих врста;
- чишћење димњака, камина, пећи, шпорета, пећи за спаљивање отпада, котлова, вентилационих и издувних уређаја;

67130 Помоћне активности у финансијском посредовању на другом месту напоменуте

72300 Обрада података

74402 Остале услуге рекламе и пропаганде

45110 Рушење и разбијање објеката

01500 Одговарајуће услуге

37200 Рециклажа неметалних отпадака и остатака

- обрада неметалних отпадака и остатака коришћењих некоришћених, припремљених у таквом облику да су погодни за поновну употребу;

51570 Трговина на велико отпацама и остацима

У ЈСКП „ЕКОС“, тренутно је запослено укупно 36 радника разврстаних у складу са табелом.

Преглед и структура запослених у ЈКП

Функција	Број извршилаца
Управа и менаџмент	5
Књиговодство и наплата	11
Возачи	3
Евакуација отпада	3
Чишћење	2
Обилазак и контрола терена	8
Остали	4
Укупно:	36

Тренуно ЈСКП „ЕКОС“ редовно врши сакупљање и одвоз отпада из домаћинстава (колективно и индивидуално становање), од укупно **20.399**, евакуацију врши од **7.640** становника и од правних лица и институција, чији је укупан број **260**, услужује само 154.

Б. ЦЕНА УСЛУГА

Тренутна цена услуга редовног одношења отпада се обрачунава по квадратном метру стамбене површине и индустријске површине у складу са динамиком изношења отпада и категоризацијом у табели:

А - ИЗНОШЕЊЕ ОТПАДА ЈЕДНОМ НЕДЕЉНО

1. ПРИВАТНА ДОМАЋИНСТВА

И Категорија-изношења отпада из мини контејнера контејнера 1,1м³ 1.774,44 дин

2. ПОСЛОВНИ ПРОСТОР месечно

И Категорија 387,60 дин
ИИ Категорија 775,20дин

Б - ИЗНОШЕЊЕ ОТПАДА ДВА ПУТА НЕДЕЉНО

1. ПРИВАТНА ДОМАЋИНСТВА

И Категорија- изношења отпада из контејнера по стану 160,27 дин
ИИ Категорија- изношења отпада из канти по домаћинству 160,27 дин

2. ПОСЛОВНИ ПРОСТОР месечно

И Категорија 387,60 дин
ИИ Категорија 649,80 дин

Ц - ЦЕНА ЗА ПОВЛАШЋЕНА ЛИЦА 0,0 дин

Ценовник се примењује од 2010 године.

- И категорија :киосци, трговинске и радњ и сл.
- ИИ категорија :осигуравајућа друштва, банке, трговинска предузећа, угоститељство, туризам и пијаце
- Остало (повлашћене категорије) : геронтолошки центар

На основу евиденције ЈСКП "ЕКОС", проценат наплате у 2010. износи 40 %.

Предлог цене за наредни период од 6 месеци је 100 , 00 дин. по члану домаћинства, у случају три и више чланова домаћинства, цена би износила 300,00 дин . по домаћинству.

За социјалну категорију становништва (носиоце материјалног обезбеђења...и све остале а на основу општинске одлуке о ценама услуга и поверавању ове делатности ЈКП).

Ц. НАЧИН САКУПЉАЊА ОТПАДА

Цела територија Општине Житиште је, са аспекта сакупљања отпада, подељена на насеља. Њих има укупно 12. У зависности од посуда за одлагање отпада, разликују се четири групе реона:

- а) насеља где се одлагање отпада врши у кантама,
- б) насеља где се одлагање отпада врши у контејнерима и кантама,
- ц) насеља где се одлагање отпада врши у кесама
- д) насеља где се не врши уређено одлагање отпада већ становништво отпад одлаже на дивље депоније - сметлишта

Услуга одвоза отпада врши се једном недељно специјалним возилом „смећаром“ и екипом од 4 извршиоца од којих је један возач. Отпад са ових насеља није предходно селектован.

Екипе које раде на одвозу отпада раде по 8 сати дневно сваког другог дана изузев суботе и недеље. Ради се и по потреби и на поуив градјана и институција.

Ц.1. Секундарне сировине

Издвајање секундарних сировина је веома мало и реализује се на следећи начин:

- а) Самосталним радом ромских групација из уличних контејнера
- б) Самосталним радом ромских групација на сметлишту

Д. РАСПОЛОЖИВА МЕХАНИЗАЦИЈА И СУДОВИ

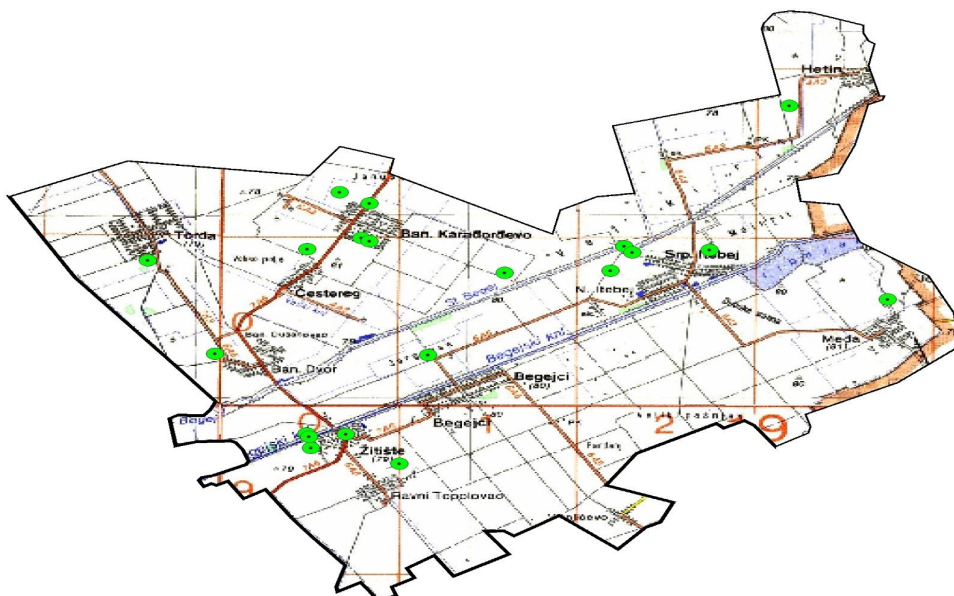
Возила која ЈСКП користи у свом свакодневном раду или повремено дата су у ТАБЕЛИ 5.

Е. КОЛИЧИНА ОТПАДА

Евиденција о количинама отпада се не води и нема поузданих података о досадашњим количинама.

За даље димензионисање користиће се подаци из усвојене националне стратегије о управљању отпадом.

Ф. ИНФОРМАЦИЈЕ О ЛОКАЛНОМ СМЕТЛИШТУ ГДЕ СЕ ОДЛАЖЕ ОТПАД

До сада отпад се неконтролисано одлагао на више локације и то:

Насељено место Житиште

Локација 1.

Дивља депонија комуналног отпада (сметлиште)

к.о. Житиште.број парцеле 4095 површина 5 x 79а 53м3. Право коришћења - Јавно прдузеће „Путеви Србије Београд“.Локација се налази с леве стране пута, торачка страна, поред активног пута Житиште – Српски Итебеј, земљиште је подводно , служило је као позајмиште земљишта за изградњу поменутог пута али по садашњем ГУП-у Житишта припада грађевинској зони.локација спада у категорију **дивљих депонија** предивижена је за санацију и рекултивацију.

Локација 2.

Дивља депонија комуналног отпада (сметлиште)

к.о. Житиште.број парцеле 1857,1750,1751,1752,1753 површина 13 x 79а 53м3. Право коришћења „Агролист –Хемикал“ Д.О.О. Банатско Карађорђево,Солунских Добровољца 5/а. Локација се налази с леве стране пута М 7 Зрењанин Српска Црња, заобилазница око Житишта , спада у категорију **дивљих депонија**.На старом позајмисту земљишта циглане. Некада је служила као одлагалиште за комунални отпад за насељено место Житиште. У процесу приватизације земљиште је приватно власништво „Агролист –Хемикал“ Д.О.О. Банатско Карађорђево,Солунских Добровољца 5/а. Локација спада у категорију дивљих депонија комуналног отпада (сметлишта) предивижена је за санацију и рекултивацију. Припремљена пројектно техничка документација – ресење о сагласности -Министарства животне средине и просторног планирања. бр сагласности 353-02-549/2009-02 од 10.07.2009. године.Локација је предивижена за изградњу рекреационо туристичке зоне,уређене водене површине - могућност спортског риболова , шеталишта са зеленилом.

Насељено место ТОРАК (БЕГЕЈЦИ)

Локација 1.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Бегејци лист непокретности 1463.парцела број 3274 површина 1x 31а 43м 2.пасњак корисник месна заједница Торак облик својине – државна; парцела број 3975, површина 95 а 87м 2,бара, корисник Општина Житиште, облик својине – државна: ***к.о. Бегејци лист непокретности 1564.***парцела број 3978 површина 19x 18а 80 ^{м2}, бара, корисник Општина Житиште, облик својине – државна:Локациј број парцеле **3274** се налази с леве стране пута, торачка страна, поред активног пута Житиште – Српски Итебеј. Локација се користи већ десет година као одлагалиште отпада за месну заједницу Торак , првобитно стање - служило је као позајмиште земљишта за изградњу поменутог пута. Наведена локација предложена је као локација намењена **за одлагање комуналног отпада до изградње прве регионалне депоније у региону коме припада општина Житиште**

Насељено место ТОРАК (БЕГЕЈЦИ)

Локација 2.

Депонија комуналног отпада (сметлиште)

Локациј број парцеле **3975 и 3978** се налази с десне стране пута, торачка страна, поред активног пута Житиште – Српски Итебеј. Локација се делимично користи као одлагалиште за грађевински отпад за месну заједницу Торак , **Наведена локација предложена је као једна од пет локације за одлагање грађевинског отпада за општину Житиште.** А део би мога да послужи икао сабирна станица за биомасу и погон за компостирање

Насељено место ХЕТИН

Локација 1.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Хетин лист непокретности 100.потес горња месна .парцела број 1969 површина 2x 65а 47^{м2}. остало природно неплодно земљиште корисник општина Житиште облик својине – државна; број парцеле **1969** се налази с леве стране пута, поред активног пута Српски Итебеј-Хетин.

Локација се користи већ 40 година као одлагалиште отпада за месну заједницу Хетин, првобитно стање - служило је као позајмиште земљишта за изградњу поменутог пута. **Наведена локација предложена је делом за одлагање грађевинског отпада а делом за затварање, санацију и рекултивацију.**

Насељено место Међа

Локација 1.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Међа лист непокретности 130 .потес дебела хумка парцела број 2603 површина 67а 19^м 2. земљиште под зградом корисник општина Житиште облик својине – државна; **к.о. Међа лист непокретности 244 .потес село.** парцела број 1315 површина 50 а 89^м 2. земљиште бара, корисник општина Житиште облик својине – државна; парцела **2603 и парцела 1325** се налазе на рубу насељеног места Међа већ 30 година служе за одлагање комуналног отпада. Наведена локација предложена је за затварање, санацију и рекултивацију

Насељено место Нови Итебеј

Локација 1.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Нови итебеј лист непокретности 191 .потес излаз бара парцела број 1194 површина 5х 35а 54^м 2. земљиште бара, корисник општина Житиште облик својине – државна; Локациј број парцеле **1194** се налазе 1000 м од насељеног места већ 30 година служе за одлагање комуналног отпада. Наведена локација предложена је за затварање и санацију..

Насељено место Банатско Карађорђево

Локација 1.

лист непокретности 1404 потес ченгеш њива 3 класе. парцела број 2101/1 површина 1х 15а 10^м 2. земљиште њива 3 класе корисник општина Житиште месна заједница Банатско Карађорђево облик својине – државна. парцела број 2104/1 површина 1х 71а 83^м 2. земљиште мајдан пескара класе, корисник општина Житиште месна заједница Банатско Карађорђево облик својине – државна. парцела број 2073 површина 2х 98а 88^м 2. земљиште њива 3 класе власник „Семенарнакоп д.о.о.“ Петроварадин Арцибалда рајца 7.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Банатско Карађорђево лист непокретности 1404.потес ченгеш њива 3 број парцела 2104/1 се налази у грађевинском региону регистрована на самом рубу села, некад је била позајмисте земљишта за оближњу циглану користи се као једне од депонија за комунални отпад већ 20 година. Наведена локација предложена је за одлагање грађевинског отпада.

Лист непокретности 1404.потес ченгеш Парцела број **2073** се налази у грађевинском региону процесом повраћаја имовине налази се у приватним власништву на самом је рубу села, некад је била позајмисте земљишта за оближњу циглану користи се као једне од депонија за комунални отпад већ 20 година. Наведена локација предложена за затварање и рекултивацију

Насељено место Банатско Карађорђево

Локација 2.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Банатско Карађорђево лист непокретности 898 .потес јанусевац, санац ров класе. парцела број 2006/3 површина 70а 13^м 2. земљиште њива 3 класе корисник општина Житиште месна заједница Банатско Карађорђево облик својине – државна. Локациј број парцеле 2006/3 се налази у грађевинском региону на рубу села, некад је била позајмисте земљишта користи се као једне од дивлих депонија за комунални отпад већ 20 година. Наведена локација предложена за затварање и рекултивациј

Насељено место Банатско Карађорђево

Локација 3.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Банатско Карађорђево лист непокретности 898 .потес јанусевац, санац ров класе. парцела број 2542 површина

1х, 05а 81^{м²} и парцела број 2543/1 површина 1х, 15а 08^{м²} земљиште санац ров класе, корисник општина Житиште месна заједница Банатско Карађорђево облик својине – државна. Локациј број парцеле 2542 и 2543/1 се налази у грађевинском региону на рубу села, некад је била позајмисте земљишта користи се као једне од дивлих депонија за комунални отпад век 20 година. Наведена локација предложена за затварање и рекултивациј

Насељено место Равни Тополовац

Локација 1.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Равни Тополовац. лист непокретности 350 потес бара. парцела број 429,430 и 431 површина 4х 25а 24^{м²}. земљиште бара, корисник „Агролист –Хемикал“ Д.О.О. Банатско Карађорђево, Солунских Добровољаца 5/а. Локациј број парцеле 429,430 и 431 се налази у грађевинском региону на самом рубу села, некад је била позајмисте земљишта користи се као једне од депонија за комунални отпад век 20 године. Приватизацијом парцела је пресла у приватно власниство-корисник „Агролист –Хемикал“ Д.О.О. Банатско Карађорђево, Солунских Добровољаца 5/а. Наведена локација предложена за затварање и рекултивацију

Насељено место Српски Итебеј

Локација 1.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Српски Итебеј лист непокретности 439, 1625,910. парцела број 6914 површина 5х,55а,25^{м²}. трстик моцвара. Корисник Општина Житиште парцела број 6915 површина 28 х,66а,28^{м²}. пашњак. Корисник месна заједница. Општина Житиште Локациј број парцеле број налазе се на рубу насељеног неста Српски Итебеј, на њој се налази одложени висегодисњи комунални отпада . Депонија је vise пута чишћена и санирана. Предвиђена за одлагање грађевинског отпада.

Насељено место Српски Итебеј

Локација 2.

Депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Српски Итебеј лист непокретности 910,2804. парцела број 10800/1 површина 2х,19а,69^{м²}. земљиште под зградом. Корисник Општина Житиште парцела број 10790 површина 85а,72^{м²}. њива . Корисник Министарство пољопривреде водопривреде и шумарства. Локациј број парцеле број налазе се на рубу насељеног неста Српски Итебеј, на њој се налази одложени висегодисњи комунални отпада. Депонија је vise пута чишћена и санирана. предвиђена за затварање, санацију и рекултивацију.

Насељено место Честерег

Локација 1.

Дивља депонија комуналног отпада (сметлиште) к.о. Честерег. лист непокретности 109 . парцела број 1327,1328 и 1329 површина 14х 88а 04^{м²}. земљиште шума ливада, својна друштвена корисник Земљорадничка задруга „Младеново Крајина“ Честерег ,Марсала Тита 48. Локације се налази на магистралном путу М 7 Зрењанин –Српска Црња. Наведена локација предложена за затварање и рекултивацију

Насељено место Банатски Двор

Локација .

Дивља депонија комуналног отпада (сметлиште) КО Банатски Двор број парцеле 2121 површина 1х,35а,95^{м²} . и парцела 2091 површина 27а 55 м². трстик мочвара земља треће класе. Локациј број парцеле број налазе се на рубу насељеног , на њој се налази висегодисњи одложен комунални отпада. Дивља депонија је vise пута чишћена и санирана. Сателитски снимак- сметлиште . Наведена локација предложена је за одлагање грађевинског отпада

Насељено место Торда

Локација 1

Дивља депонија комуналног отпада (сметлиште)

КО Торда број парцеле 4659/1 површина 86а,21^{м²}. парцеле 4659/2 површина 36^{м²}, и парцеле 4659/3 површина 87а,84^{м²} и парцела 4659/4 површина 1х, 39а 73 м2. трстик мочвара земља треће класе. Пашњак, зграда старе циглане, објекат уз циглану- објекти руинирани и урушени.

Локациј број парцеле број налазе на путу Банатски Двор - Торда, на њој се налази висегодисњи одложен комунални отпада. Дивља депонија је vise пута чишћена и санирана. предвиђена делом за затварање, санацију и рекултивацију. Делом за другу локацију погодну за изградњу трансфер станице.

ЈСКП "ЕКОС" намерава да приступи одлагању на локацији и то:

Локација И предвиђена за Трансфер станицу

Парцела 2942 површина 3х.79а.63м2 КО Бегејци. Парцела је у власништву државе. Налази се поред пута Житиште Српски Итебеј, на самој локацији и у близини налази се сва потрбна инфраструктура. Локација је некад служила као вага и простор за откуп пољопривредних производа.

пољопривредних производ

Локација ИИ предвиђена за рециклажно двористе

Парцела 4659/1 површина.86а.21м2, парцела 4659/2 површине 1х,04, 95 а, парцела 4659/3 површине 87а. 84м2, парцела број 4659/4 површине 1х.39а.73м2 КО. Торда. Укупне површине 4х.18а.73м2. Налази се поред пута Житиште –Торда- Башаид, на самој локацији и у близини налази се сва потрбна инфраструктура. Локација је некад служила као циглана, а последњих 30 година користи се као одлагалиште смећа:

Локација предвиђена за привремену санитарну

депонију смећа до изградње прве регионалне у економско исплативој близини.

Санитарно-технички уреден простор на коме се одлазе цврст отпад који као отпадни материјал настаје на јавним површинама, у домаћинствима, у процесу производње, односно рада, у промету или употреби, а који нема својства опасних материја и не може се прерадивати, односно рационално користити као индустријска сировина или енергетско гориво (у даљем тексту: отпад). (сметлиште) к.о. Бегејци лист непокретности 1463. парцела број 3274 површина 1х 31а 43м 2. пасњак корисник месна заједница Торак облик својине – државна; парцела број 3975, површина 95 а 87м 2, бара, корисник Општина Житиште, облик својине – државна: к.о. Бегејци лист непокретности 1564.. парцела број 3978 површина 19х 18а 80 м², бара, корисник Општина Житиште, облик својине – државна: Локациј број парцеле 3274 се налази с леве стране пута, торачка страна, поред активног пута Житиште – Српски Итебеј. Локација се користи већ десет година као одлагалиште отпада за месну заједницу Торак, првобитно стање - служило је као позајмиште земљишта за изградњу поменутог пута. Наведена локација предложена је као локација намењена за одлагање нерезиклираног отпада до изградње прве регионалне депоније у региону коме припада општина Житиште.

Катастарска општина Торда предлог локације за регионалну депонију различитих категорија отпада

Локација (*) укупне површине 68x.48a.82^{м2} предвиђена за санитарно-технички уређен простор на коме се одлаже отпад, са потенцијалом за изградњу регионалне санитарне депоније за одлагање, складиштење и прераду више категорија отпада као и пратећу индустрију у овој области, погодна изградња за регионално складиштење опасног отпада. Парцела се налази на самом рубу административне границе са Општином Зрењанин а путном инфраструктуром добро је повезана И са општином Бечеј И општином Кикинда . Својим положајем даје могућност искоришћења за два И више региона. Целину чине парцеле: број. 2424 површина 10x.58a,06м2, парцеле 2426 површине 26x,47a,70м2, парцела 2425 површине 1x,51a,62м2, парцела 2427/1 површина 1x,40a,81м2, парцела 2428 површина 28x.50a.63 м2. Све Парцеле КО Торда

Ни на једној локацији не постоје канали за одвод атмосферских вода , не постоји систем за отплињавање, не врши се прикупљање и пречишћавање процедних вода. Затворене површине нису рекултивисане. Сметлиште није оградено.

За наведену локацију Локална Самоуправа у сарадњи са ЈСКП „ЕКОС“ намерва да изради **Главни пројекат санације, рекултивације и даљег коришћења до коначног затварања и са каснијом ремедијацијом.**

Тренутно не постоји организована технологија одлагања отпада али иста ће се дефинисати Главним пројектом.

Г. ДИВЉЕ ДЕПОНИЈЕ

Веома изражен проблем представља и велики број „нелегалних депонија - сметлишта“ у свим насељима Општине. Локална управа жели убрзано да реши овај проблем, али за то је неопходно да се, првобитно, уведе организована евакуација отпада са свих 12 локалитета Општине.

Преглед количина депонованог материјала је дат у табели број 5.

Један од најважнијих разлога толиком броју дивљих депонија је непокривеност великог броја насеља услугама сакупљања отпада.

Податци о сметлиштима:

Општина Житиште има дванаест насељених места а такође и 19 - сметлишта (површине 20,39ха) за које не постоји скупштинска одлука о одлагању смећа већ одлука месних заједница. По старом просторном плану ове локације биле су предвиђена за одлагање комуналног отпада из руралних средина. Међутим овом земљишту никад није промењена намена нити израшена пројектно техничка документација која би их свстала у категорију локалних одлагалиста комуналног отпада. Те по тренутној законској регулативи их сврставамо у категорију дивљих сметлишта .Такође је евидентирано и 11-16 новонасталих дивљих сметлишта (површине 12,65ха).Поменуте локације не испуњавају ни минималне мере заштите, попуњене су отпадом , већина њих је у употреби преко 40 година и било би потребно сто пре извршити санацију као затварање и рекултивацију. Сметлишта која се могу користити још максимално 5 година, под условом да се претходно изврши санација са минималним мерама заштите биле би довољне да покрију прелазни период до комплетне имплементације и реализације рада регионалне депоније смећа у средњообанатском региону или неком другом региону за који се општина из економских и географских разлога може определити.

Општина Житиште израдила је базу података постојећих сметлишта 2008- 09 године, (с обзиром да је њихов број велик 19 већих, а број мањих (11- 16) док једне санирамо друга се појаве, кренувши од насељеног места Житиште, с тим што су урађени пројекти санације и рекултивације за једно највеће дивље сметлиште на територији општине с намером и циљем да се то сметлиште што пре санираја, рекултивиса и претвори у што повољнији простор за животну средину.

X. ОПРЕМА КОЈОМ РАСПОЛАЖЕ ЈСКП „ ЕКОС”И НАЧИН РАДА

У табели Табела бр. 5 - Преглед постојећег стања у општини – 2010 година дат је детаљан преглед постојећег стања опреме за управљање комуналним отпадом у Општини Житиште.

Једини овлашчени Оператер за управљање отпадом у Општини Житиште је ЈСКП „ ЕКОС” који покрива целокупну територију Општине.

Постојећа опрема је недовољна за евакуацију отпада из свих домаћинстава у Општини а стање постојеће опреме је неадекватно и застарело што захтева одређене поправке и замене дотрајалих делова и целе опреме.

Досадашњом процедуром рада грађани, који су укључени у систем организованог изношења и евакуације смећа, су дужни да своје судове за смеће изнесу на место које је доступно возилима за одношење смећа.

Смеће се по правилу скупља у контејнерима 1,1 м³. Судове за смеће–контејнере за домаћинстава односно за одређени број (редовне платише) обезбеђује ЈСКП Екос.

Док је за друга домаћинства пракса да смеће износе у пластичним врећама или неким другим посудама ненаменског карактера.

Тренутно ЈСКП Екос располаже са 600 пластичних канти запремине 120 литара распоредјених по јавним установама и индивидуалним домаћинствима.

Такође распоређено је и 56 металних контејнера запремине 1,1 м³ , 30 металних контејнера за пет амбалажу као и 50 стубних канти за јавне површине.

Ова опрема недовољна је за нормално функционисање ЈСКП Екос као ицелог система управљања комуналним отпадом.

Евакуација се врши „смећарцем“ запремине 9 м³ и камионом подизачем контејнера са возачем и 3 пратећа радника који убацују смеће у возило.

Смеће се редовно евакуише на сваких 5 дана, у недељи, и то од понедељка до петка изузев у дане празника.

Редослед евакуације отпада: 1 и 3 недеља у месецу:

- ПОНЕДЕЉАК: Житиште (контејнери 1,1 м³): 3 човека физикалца + возач смећара;
- УТОРАК : Банатски Двор – становништво: износи 3 човека физикалца + возач смећара
- СРЕДА: Честерег – становништво: износи 3 човека физикалца + возач смећара
- ЧЕТВРТАК : Торак – становништво: износи 3 човека физикалца + возач смећара

- ПЕТАК : Р.Тополовац – становништво: износи 3 човека физикалца + возач смећара

Редослед евакуације отпада: 2 и 4 недеља у месецу:

- ПОНЕДЕЉАК: Житиште (контејнери 1,1 м3); 3 човека физикалца + возач смећара
- УТОРАК : Житиште , Б.Карађорђево, Банатски Двор – правна лица: износи 3 човека физикалца + возач смећара
- СРЕДА: Техничко старање , износи 3 човека физикалца + возач смећара
- ЧЕТВРТАК : Житиште ½ - становништво: износи 3 човека физикалца + возач смећара
- ПЕТАК : Житиште ½ - становништво: износи 3 човека физикалца + возач смећара

Чишћење јавних површина се обавља у насељима ??? и то само у центру насеља. Остале делове насеља нико не одржава.

Третман угинућа се врши у кафилерији затвореног типа за кланицни и индустријски отпад у Житишту, капацитета т/дан, која након третирања остатак отпада од спаљивања одлаже на постојеће сметлиште, на непрописан начин, обзиром да остатак од спаљивања има карактер опасног отпада. Док се остали отпад као масне материје одлаже у околини кафилерије. Приликом рада кафилерије ослобађају се непријатни мориси органолептичког порекла. Отпад се довози на локацију дивље депоније Стара Циглана у Житишту и неплански избацује и повремено уклања на неадекватан начин.

Услед неорганизованог одлагања отпада долази до самозапаљења сметлишта, разношења отпада од стране животиња и птица и на тај начин загађује ближа и даља околина.

Због непокривања целе територије и непланског рада на евакуацији отпада формиран је велики број „дивљих“ сметлишта која представљају велики проблем за околину и становништво.

Закључак:

Овим начином рада Општина **Житиште не може да захтева и добије ЕКО сертификат** за производњу чисте здраве хране, што је компаративна предност за највећи део становништва и привреду.

Опасан и инфективан комунални отпад се одбацује заједно са неопсаним и све то заједно на неуређено сметлиште.

Евакуација комуналног отпада је увођена сукцесивно, кроз дуги период (више од 30 година), и иста се вршила на различите начине и различитим судовима (типским и нетипским). Временом, свако насеље је вршило набавку различитих судова, не водећи потпуно рачуна о унификацији опреме.

Не постоје поуздани подаци о старости и типу судова, као ни подаци о власништву, употребној и књиговодственој вредности као ни подаци о амортизацији

5. ПЛАН БУДУЋЕГ РАДА ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ

Количине и врсте отпада

На основу дефиниција отпада и разјашњењу појмова, у наставку је израђен План рада који се базира на основу планирања будућих количина:

- **Комунални отпад** из домаћинства (кућни отпад);
- **Комерцијални отпад**, који настаје у привредним субјектима, институцијама и другим организацијама, које се у целини или делимично баве трговином, услугама, канцеларијским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада;
- **Индустријски отпад**, из било које индустрије (производња, фарме) или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина из рудника и каменолома;
- **Угинућа из фарми и насеља** која немају инфективни карактер.

Обзиром да не постоје мериторни подаци за индустријски отпад исти узимамо као количину од 40% од целокупног комунланог отпада и исти ће се одлагати на посебној депонији за индустријски отпад, опасан комунлани отпад и муљ од измуљивања бегејског канала.

У наставку је пиложен преглед количина отпада, на бази прорачуна дефинисаних националном стратегијом.

Табела 8 – Количине комуналног отпада и секундарне сировине

Насеље	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	У Укупно Општини	
	Банатски Двор	Банатско Вишњићево	Банатско Карађорђево	Житиште	Међа	Нови Итебеј	Равни Тополовац	Српски Итебеј	Торак	Торда	Хетин	Честерег		
	Годишње количине комуналног отпада													
1	Број становника	1.263	384	2.508	3.242	1.155	1.315	1.352	2.405	2.850	1.771	763	1.391	20.399
2	Број домаћинства	429	148	885	1.084	486	504	466	907	1.016	651	328	511	7.415
3	Годишња количина отпада у 2010 (т)	401	122	796	1.029	367	418	429	764	905	562	242	442	6.478
4	Дневна количина отпада у 2010 (т)	1,1	0,3	2,2	2,8	1,0	1,1	1,2	2,1	2,5	1,5	0,7	1,2	17,7
5	Недељна количина отпада у 2010 (т)	7,7	2,3	15,3	19,7	7,0	8,0	8,2	14,6	17,4	10,8	4,6	8,5	154,2
6	Дневна запремина отпада (м ³)	3,2	1,0	6,3	8,2	2,9	3,3	3,4	6,1	7,2	4,5	1,9	3,5	51,4
7	Недељна запремина отпада (м ³)	22,3	6,8	44,3	57,2	20,4	23,2	23,9	42,5	50,3	31,3	13,5	24,6	447,0
	Сабијен у смећарцу	7,4	2,3	14,8	19,1	6,8	7,7	8,0	14,2	16,8	10,4	4,5	8,2	149,0
	Годишње количине секундарних сировина (т)													
8	ПЕТ амбалажа (3,3%)	13,2	4,0	26,3	34,0	12,1	13,8	14,2	25,2	29,9	18,6	8,0	14,6	213,8
9	Папир и картон (12,5%)	50,2	15,3	99,7	128,9	45,9	52,3	53,8	95,6	113,3	70,4	30,3	55,3	811,0
10	Стакло (5,44%)	21,8	6,6	43,3	56,0	20,0	22,7	23,4	41,5	49,2	30,6	13,2	24,0	352,4
11	Тврда пластика (3,29%)	13,2	4,0	26,2	33,9	12,1	13,7	14,1	25,1	29,8	18,5	8,0	14,5	213,1
12	Метали (1,12%)	4,5	1,4	8,9	11,5	4,1	4,7	4,8	8,6	10,1	6,3	2,7	4,9	72,6

Насеље	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Укупно Општини	
	Банатски Двор	Банатско Вишњићево	Банатско Карађорђево	Житиште	Међа	Нови Итебеј	Равни Тополовац	Српски Итебеј	Торак	Торда	Хетин	Честерег		
	Опасан отпад													
13	Годишња количина опасног отпада у 2010 (т)	120,3	36,6	238,9	308,8	110,0	125,3	128,8	229,1	271,5	168,7	72,7	132,5	1.943,3
14	Годишња запремина опасног отпада у 2010 (м³)	196,6	59,8	390,4	504,6	179,8	204,7	210,4	374,3	443,6	275,7	118,8	216,5	3.175,1
	Индустријски и отпад са фарми у 2010 (т)													
15	Индустријски (40% од комуналног).	160,4	48,8	318,6	411,8	146,7	167,0	171,7	305,5	362,0	225,0	96,9	176,7	2.591,1
16	Са фарми свиња (т)													
17	Са фарми говеда (т)													
18	Са фарми пернате живине (т)													
19	Са фарми оваца (т)													
20	Годишња количина угинућа 2010 (т)													

Анализом будућег стања, са аспекта количина и врста отпада извршени су неопходни прорачуни за одређивање потребног броја посуда, возила, људства и остало пратеће за ову врсту посла. Подаци су приказани у табели број 9.

Локалним планом управљања комуналним отпадом дефинише се:

- Начин евакуације;
- Начин третмана отпада
- Начин и висина наплате;
- Организација Оператера;

5.1. Начин евакуације је одређен на следећи начин:

Стратегијом управљања отпадом, односно овим Интергалним планом Општине Житиште, евакуација ће се спровести у свим насељима, под истим условима као и на локалитетима где се то већ врши.

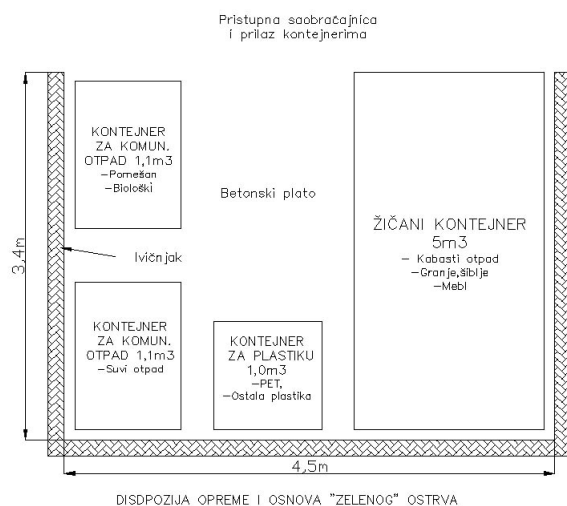
У наставку дефинишемо начин евакуације.

Из урбаних делова општина врши се евакуација отпада из контејнера 1,1 м³ који се пресипају у камион „смећар“ са подизачем. Такође, врши се и пресипање канти 80-120 литара у камион „смећар“ као и убацивање врећа са отпадом (остављене поред контејнера или канти) у прихватни кош камиона. Напомена: За додатну евакуацију отпада, из руралне средине, усвојен је, искуствен, приближан однос броја нових канти (120 литара) и стандардизованих врећа (80 литара) 70:30.

У руралним срединама, евакуација се врши камионом „смећарцем“, до локација где је могућ несметан приступ. На местима где камион не може да приђе евакуација се врши трактором са приколицом који прихвата стандардизоване вреће и исте превози до

најближег „зеленог“ острва где исте прихвата „смећарац“ или камион са подизачем из контејнера од 5 м³.

Кроз израду Главног пројекта евакуације отпада, за сваку локацију ће се одредити

„зелена“ острва, димензија 4,5x3,4 м где ће се постављати контејнери од 5 м³ за одлагање стандардизованих кеса, кабастог биолошког отпада (шибље, грање, ...), контејнера за ПЕТ амбалажу и осталу пластику 1 м³. Ове локације ће служити и за програмиран откуп секундарних сировина доласком „мобилног“ рециклажног дворишта, као и за програмиран одвоз кабастог отпада и комуналног опасног отпада.

б) Правна лица са сопственим судовима

У посебној тачки дефинисан је начин обрачуна евакуације за правна лица.

Правна лица и установе са великим количинама комуналног отпада одлажу отпад у сопствене судове и наплата се врши према броју судова. Уколико се уочи стално повећање отпада, ван судова, Оператер доноси додатни суд, за одлагање и додатну наплату.

Уколико корисник (генератор) има и опасан комунални отпад, исти се одвози и наплаћује према ценовнику (дефинисан посебном тачком).

У наставку дајемо преглед начина евакуације по општинама, као подлогу за израду будућег **Главног пројекта евакуације** из свих насеља са распоредом одвожења и осталом организацијом рада на трансфер станици и депонији за опасан комунални отпад.

Евакуација отпада се врши камионима „смећарцима“ са степеном сабијања од 1:3.

Преглед количина отпада у населнима² и оквирни предлог евакуације:

1. Житиште, недељна количина отпада 57,2 (19,1³) м³, потребан је 1 одлазак смећара од 15 м³ и један подизач контејнера;
2. Равни Тополовац, недељна количина отпада 23,8 (8,0) м³, потребан је 1 одласка смећара од 9 м³ и један подизач контејнера;
3. Торак, недељна количина отпада 50,3 (16,8) м³, потребан је 1 одлазак смећара од 15 м³ и један подизач контејнера;
4. Банатско Вишњицево, недељна количина отпада 6,8 (2,3) м³, потребан 1 одласка смећара од 9 м³ и један подизач контејнера;
5. Банатски Двор, недељна количина отпада 22,3 (7,4) м³, потребан 1 одласка смећара од 9 м³ и један подизач контејнера;
6. Торда, недељна количина отпада 31,3 (10,4) м³, потребан 1 одласка смећара од 9 м³ и један подизач контејнера;
7. Честерег, недељна количина отпада 24,6 (8,2) м³, потребан 1 одласка смећара од 9 м³, и један подизач контејнера;
8. Банатско Карађорђево, недељна количина отпада 44,3 (14,8) м³, потребан је 1 одлазак смећара од 15 м³, и један подизач контејнера;

² Količina отпада у згради је сабијена запремина у камиону “смећарцу”.

³ Sabijen у смећерцу

9. Нови Итебеј, недељна количина отпада 22,3 (7,7) м³, потребан 1 одласка смећара од 9 м³, и један подизач контејнера;
10. Српски Итебеј, недељна количина отпада 42,5 (14,2) м³, потребан је 1 одлазак смећара од 15 м³, и један подизач контејнера;
11. Хетин, недељна количина отпада 13,5 (8,2) м³, потребан је 1 одласка смећара од 9 м³ и један подизач контејнера;
12. Међа, недељна количина отпада 20,4 (6,8) м³, потребан је 1 одласка смећара од 9 м³ и један подизач контејнера.

5.2. Начин третмана отпада

Регионалнизацијом Србије, републичким планом управљања отпада одређено је да Општина Житиште изгради **трансфер станицу** као међу станицу за прихват, делимичан третман и одвоз отпада на регионалну депонију (још није коначно дефинисана).

Прорачун капацитета

Дневна количина:

$$Q_d = 51,4 \text{ м}^3$$

Што, уз 100 % компактовање, на систему за сабијање од 1:5, имамо сабијену дневну количину $Q_{dc} = 10,28 \text{ м}^3$.

Усвајањем стандарних прес контејнера запремине од 27 м³ може један прес контејнер да служи за 2,3 дана, под претпоставком да се уопште не издвајају секундарне сировине.

Обзиром да очекујемо позитиван помак у унапређењу еколошке свести као и профитабилан приступ у примарној сепарацији отпада, усвајамо 50% смањење помешаног (хетерогеног) отпада који ће ићи на санитарну депонију, односно, на трансфер станици ће се вршити:

- 20% издвајање секундарних сировина (узето из Анализа састава сакупљеног комуналног отпада);
- 20% компостирање биолошког отпада
- 10% третман кабастог материјала (гуме, намештај, бела техника и сл.).

На овај начин један прес контејнер од 27м³ ће моћи да прими отпад за 7 дана одлагања отпада и исти ће се одвозити на регионалну депонију. Једана прес контејнер ће, тежински, превозити 42т на вагу санитарне депоније.

Уколико се не би издвајале секундарне сировине, на депонију би се испоручивало цца 154,2 т отпада, што би значило, према просечној цени пријема отпада од 30 Евра/т (тренутна рачунска цена пријема отпада на регионалним депонијама), да би се плаћало 4.620 Евра недељно, односно 18480 Евра месечно.

Напомена: Горња анализа показује исплативост отварања регионалне депоније на локацији Општине Житиште.

Горња, оквирна, калкулација показује да је трансфер станица потреба како са аспекта екологије тако и са аспекта профитабилности.

Након усвајања, овог Главног пројекта, Инвеститор би требао да изради техно-економску анализу управљања отпадом Општине Житиште, сагласно овом **Плану интегралног управљања комуналним отпадом како би се коначно детерминисао економски аспект овог посла.**

Делатности у оквиру ТС

Анализом односа броја становника у насељу Житиште и у осталим насељима види се да је број становника знатно већи него у седишту ЈСКП. С друге стране, досадашњи однос локалних ЈКП, генерално у Србији, је веома неповољан према удаљеном насељима када се има у виду изношење комуналног отпада. Овом локалном стратегијом желимо да усвојимо принцип да је, у блиској будућности, императив увођења равноправног односа села, удаљених насеља и града, у погледу управљања комуналним отпадом из еколошких принципа, принципа равноправности и принципа заустављања одлива становништва из села.

Кроз промоцију принципа откупа, већ издвојених секундарних сировина (примарна сепарација), треба омогућити сеоском и градском становништву да може несметано и једноставно да донесе секундарне сировине и исте прода на трансфер станици - откупној станици.

Овакав концепт не води рачуна о исплативости изградње трансфер станице у општини, већ се управља чињеницом да сваки порески обвезник има право да равноправно управља својим комуналним отпадом у Региону.

Основни техничко-технолошки, економски и еколошки постулати за изградњу Трансфер Станице(ТС) су:

- делатности у оквиру ТС
- капацитет ТС
- макро локација ТС
- микро локација ТС
- потребна инфра структура ТС
- начин претовара, организација и опис рада у оквиру ТС (тип ТС)
- предвиђени грађевински објекти
- предвиђена опрема
- мере заштите животне средине

Затварање постојећих безусловних депонија у градовима региона директно условљава формирање трансфер (претоварних) станица за комунални отпад које делимично преузимају улогу досадашњих депонија, где би се на техничко-технолошки и еколошки безбедан начин вршио претовар комуналног отпада из возила ЈКП у контејнере Оператера регионалне депоније (или решења која ће наметнути уговор о заједничком коришћењу услуга на регионалној депонији). Претоваром комуналног отпада из камиона смећара у специјалне контејнере запремине 27м3 повећава се економичност транспорта до потенцијалне регионалне депонијеили на **друго место**.

Када кажемо **друго место**, мислимо на принцип нецењивања, високом ценом, Оператера на Регионалној депонији , односно поштовања принципа исплативости и конкурентности.

Такође ТС својим садржајем објеката и опреме неопходно је да, привредним субјектима и становништву омогући осим прихвата комуналног отпада и прихват, откуп и привремено складиштење:

- старог намештаја и мебла;
- ауто гума;
- пластичне фолије;
- корисних секундарних сировина (метал, стакло, ПЕТ, папир, стиропор-ЕПС);
- зеленог отпада насталог периодичним уређивањем градских зелених површина, вртова, воћњака и пољопривредних површина;
- неупотребљиви или некористан безопасан индустријски отпад;
- дехидрисани муљ из постројење за третман комуналних отпадних вода

Посебном површином и техничким решењем, ТС ће моћи да компостира неопасан и неинфективан отпад и то:

- биљни отпад (трава, лишће, грање, слама, папир, пиљевина, ...);
- неинфективан животински (кланични, угинућа, помије и остаци од кухиња,..)
- стајњак (говеђи, свињски, живински);
- дехидрисани неопасни муљ из постројења за третман отпадних вода.

Објекти, опрема и кадровска структура запослених у ТС нису предвиђени за прихват, манипулацију и привремено складиштење:

- неадекватно упакован медицински и фармацеутски отпад;
- хемијски опасан или штетан отпад у ринфузи или течном стању;
- радиоактивни отпад;
- опасан запаљиви отпад (нафтни деривати, минерална уља);
- експлозивна средства укључујући и резервоаре у којима су држани гасови под притиском;
- оружје, делове оружја и муниција.

Обзиром да је ТС једино место где ће се вршити манипулација са отпадом из Општине Житиште предвиђено је да се може, привремено примати:

- a) Електронски отпад;
- b) Упакован медицински отпад уколико је смештен у посебне судове за прихват тог отпада;
- c) Упакован опасан отпад уколико манипулацијом не изазива нежељене ситуације по људе и објекте на ТС. Након прикупљања еће количине исти би се одвозио на прописно складиштење на посебну депонију за индустријски и опасан отпад;

У наставку је приказан просторни распоред насеља, трансфер станице и привременог сметлишта (депоније) са недељним количинама несабијеног отпада и растојањима (у км).

Mapa opštine Žitište sa prikazom nedeljnih količina otpada

Сходно горњем образложењу, у наставку је приказан преглед будућег стања са аспекта управљања отпадом, у Општини Житиште.

18	Камион 7-10м3				1									1
19	Булдозер				1									1

5.3. Израчунавање цене збрињавања отпада

Опште напомене

У поглављу 4. Опис постојећег стања презентирано је тренутно стање, обрачуна, цене услуга и степен наплативости у Општини.

Обзиром да сваки рад има своју цену, тако и услуге збрињавања отпада има своју цену без обзира на власнички статус.

Као што се види из презентације постојећег стања, у већини комуналних предузећа, увржено је стање да постоје три категорије корисника комуналних услуга: домаћинства, државне установе и правна лица. Сходно томе извршена је и диференцијација плаћања комуналних услуга, без законског основа, користећи обичајно право.

Обзиром да такав приступ нема законски основ, за све даље калкулације овај План усваја јединствен ценовник услуга за све кориснике, с тим што ће цена услуга за правна лица и установе бити увећана за ПДВ.

Уколико нека (или све) локална самоуправа, или Регион или Покрајина или Република жели да помогне социјалне проблеме (појединачни или генерално), посебном уредбом може да регулишу ниже цене, за одређене категорије потрошача (становништво или државне установе) с тим да Оператеру надокнади разлику у цени.

На овај начин, избегавамо различите цене за исту услугу, веома сложен обрачун као и жељу, појединих правних лица, да одлажу отпад у судове са “нижом” тарифом.

Напомена: У даљем тексту ЈСКП „ЕКОС“ називаће се Оператер.

Структура услуге збрињавања отпада изван објекта Оператера је следећа:

И) Редован начин евакуације отпада

- a) Припрема судова за пражњење у “смећарац”, изношење (померање) до места утовара;
- b) Прихват отпада из судова, утовар у возило, пражњење, чишћење суда, враћање суда на место за одлагање;
- c) Чишћење локације за смештај судова од расутог отпада ван судова;
- d) Транспорт отпада до места пражњења (трансфер станица, депонија);
- e) Вагање, идентификација врсте отпада, тарифирање, наплата;
- f) Пражњење возила на прописно место са чишћењем расутог материјала;
- g) Третман отпада са свим пратећим пословима;
- h) Депоновање са свим пратећим пословима;
- i) Одржавање објекта ОПЕРАТЕР и амортизација.

ИИ) Ванредан начин евакуације отпада (рад по позиву)

- a) Утовар, одвоз и пражњења контејнера и пресс контејнера;
- b) Изнајмљивање контејнера и ролл контејнера за одлагање комуналног отпада;
- c) Услуге возила и машина;
- d) Рад радника на одвозу комуналног отпада и чишћењу јавних површина (по сату);

Структура услуге збрињавања отпада у објектима Оператера

Пријем отпада у објекте Оператера, који донесу трећа лица и предузетници, прилагођен је новој законској регулативи и савременим принципима управљања отпадним материјама.

Као што закон налаже, на депонији комуналног отпада, се може трајно одложити чврсти отпад, који нема карактер опасних материја и не садржи животињске лешеве или њихове остатаке. У току коришћења објекта Оператерова обавеза је да се поштује процедура

пријема и одлагања отпада и прописане **мере са становишта безбедности и здравља на раду**.

Такође, закон дозвољава привремено прихватање опасног комуналног отпада уколико се привремено смешта у прописне посуде и на прописан начин.

Биолошки отпад који није настао у производним погонима предвиђено је да се компостира на прописан начин.

На објекте Оператера отпад довози надлежни Оператер са прирадајуће територије општине, као и физичко лице, предузетник или правно лице.

У објектима Оператера (рециклажна дворишта, трансфер станице, санитарна депонија) пружају се интегралне услуге обрачунате кроз плате запослених.

У наведеним објектима врши се неколико опција пријема отпада и то:

- a) Пријем комуналног отпада возилима Оператера;
- b) Пријем отпада возилима трећих лица – уз наплату (према ценовнику);
- c) Пријем отпада возилима трећих лица – без наплате (према правилнику);
- d) Пријем секундарних сировина – уз исплату (према ценовнику)

Сви остали послови су у оквиру систематизације радних места у објектима. Систематизације ће се дефинисати изградом Главних пројеката и технолошким пројектима експлатације и начина рада, као и Радним планом сваког постројења за управљање отпадом, према прописима.

Начин обрачуна услуга

Досадашња пракса обрачуна услуге евакуације и третмана отпада је, у вечини општина, на бази површине стамбеног или пословног простора.

Обзиром да продукција отпада није узрокована површином простора у коме се живи (или ради) већ особама са његовим активностима (живљење и пословање) као основу за обрачун усвајамо постулат: **тежину генерисаног комуналног отпада** и то:

- A) Број чланова домаћинства, у граду, са месечном продукцијом по члану домаћинства $Q_c = 0,85\text{kg/дан} \times 30 \text{ дана (просек)} = 0,0255 \text{ т}$ (сходно Националног стратегији);
- B) Број запослених код правних лица $0,0255 \text{ т}$ по запосленом или по тежини контејнера (објекти који нису отвореног типа);
- C) Трговина, робне куће, јавни објекти, велики пословни објекти (банке, сајмови,...), болнице, фарме, са бројем запослених већим од 10 запослених и који су отвореног типа неопходно је да имају сопствене судове и обрачун је по запремини/тежини суда.

Напомена: Тежина контејнера се рачуна на локалитету или у предузећу, као $0,3 \text{ т}$ по запремини контејнера од $1,1 \text{ м}^3$.

Овај принцип је веома важан као подстрек руралној средини да добије равноправан статус са централном градском (урбаном) зоном по питању услуга евакуације отпада и да на тај начин се минимизира неконтролисано одлагање отпада.

Комунални отпад

Укупна цена збрињавања отпада (УЦЗО) је износ који плаћају домаћинства, правна лица и државне установе за евакуацију, третман и депоновање комуналног отпада предузећима која обављају сакупљање. Ова цена укључује прикупљање, транспорт, обраду и одлагање, мониторинг, затварање, одржавање и мониторинг одлагалишта након затварања и законом прописане ренте (до 30 % од цене обраде). УЦЗО обухвата накнаду која се плаћа Оператеру на улазу у објекте за трошкове збрињавања отпада и трошкове управљања отпадом које подмирује Оператер. Цена се израчунава на бази 20-годишњег века рада

опреме и објеката. Јединица локалне самоуправе (ЈЛС) проверава и, по потреби, коригује УЦЗО једном годишње.

Концепција градње **центра за управљање отпадом** (ЦУО), према овом плану, темељи се на принципима јавног и приватног улагања у изградњу, што треба узети у обзир приликом израчунавања цене збрињавања отпада. УЦЗО мора да покрије и све трошкове рада, одржавања, даљњег проширења и инвестиције у ЦУО, имајући у виду да део инвестиција представљају бесповратна улагања.

Треба узети у обзир следеће:

- за инвестирање у инфраструктуру и опрему ЦУО-а, с одлагалиштем капацитета одлагања претходно обрађеног отпада за време од пет година, користиће се јавна средства, од чега ће око 80-100 % представљати бесповратна средства и због тога се смањује УЦЗО;
- даљња изградња одлагалишта (фазно – касете за по минимум пет година), за површину одлагалишта која је довољна за 20-25 година финансира се из остварених прихода збрињавања отпада, дакле улази у УЦЗО;
- инсталирање додатне опреме (нпр. за производњу електричне енергије - гасни мотори и електро генератор) финансира се из остварених прихода збрињавања отпада и улази у УЦЗО;
- сви трошкови рада ЦУО-а, режијски и административни трошкови, трошкови обраде отпадних вода улазе у УЦЗО;
- сви трошкови система збрињавања отпада на граници региона, управљање системом прикупљања и превоза отпада од ТС-а до неког удаљеног објекта, укључујући упросечене трошкове превоза за све делове региона, такође улазе у УЦЗО;
- трошкови превоза од места сакупљања отпада (град, општина, ТС . .) јединствени су за сва насеља, без обзира на удаљеност од ЦУО-а.

На основу наведеног, УЦЗО, која се на крају наплаћује домаћинствима и правним лицима, умањује се за део бесповратних средстава, приходе од продаје секундарних сировина, приходе од одлагања и обраде инертног и неопасног производног отпада и приходе од производње електричне енергије из биогаса прерачунато на износ по тони отпада.

Процењени трошкови градње ЦУО-а основа су за израчунавање УЦЗО-а која ће се тачно дефинисати у на темељу одабране технологије обраде комуналног отпада.

Успостављањем концепција градње ЦУО-а према овом плану, на принципима јавног и приватног улагања у изградњу система, омогућује се смањивање коначне цене збрињавања отпада коју подмирују домаћинства.

Цена збрињавања других врста неопасног отпада и инертног отпада који се делимично обрађује и одлаже на одлагалишта, унутар ЦУО-а, формира се према посебним, комерцијалним условима. Ту цену плаћају пословни субјекти и та се цена не умањује због суфинансирања ЦУО-а из фондова, али остварени приход улази у обрачун смањивања коначне цене збрињавања комуналног отпада коју плаћају домаћинства.

Остали отпад

Под осталим отпадом сматрамо отпад који домаћинства, правна лица, државне установе и оператор допреме на објекте Оператера (“зелена” острва, моблини и стационарни рециклажни центар, трансфер станице, санитарна депонија) а немају карактер неопасног комуналног отпада.

У оквиру ове документације обрађивачи овог ПЛАН предлажу решавање овог “горућег” проблема у Србији на техно-економски прихватљив начин. Прерогатив “горући” је зато што,

до сада, решавање овог проблема се избегава, а пре свега због чињенице да не постоји решење за пријем, третман и депоновнање опасног отпада.

У наставку сагледавамо реалне ситуације које се јављају у пракси и које је неопходно решити на безбедан и сврсисходан начин. Управљање отпадом Општине Житиште подразумева решавање следећих, реалних, ситуација:

- 1) Домаћинства имају чврст опасан комунални отпад који желе да предају Оператеру;
- 2) Домаћинства имају чврст опасан комунални отпад који желе да доведу и предају на неки од објеката Оператера;
- 3) Оператер је евакуисао одбачен чврст опасан отпад са зеленог острва или “дивље” депоније и одложио у неки од објеката Оператера;
- 4) Правна лица и државне установе имају чврст опасан комунални отпад (није продукт њиховог производног програма) и желе да га предају Оператеру;
- 5) Правна лица и државне установе имају чврст опасан комунални отпад (није продукт њиховог производног програма) који желе да доведу и предају на неки од објеката Оператера;
- 6) Домаћинства имају течан опасан комунални отпад који желе да предају Оператеру;
- 7) Домаћинства имају течан опасан комунални отпад који желе да доведу и предају на неки од објеката Оператера;
- 8) Оператер је евакуисао одбачен течан опасан отпад са зеленог острва или “дивље” депоније и одложио у неки од објеката Оператера;
- 9) Правна лица и државне установе имају течан опасан комунални отпад (није продукт њиховог производног програма) и желе да га предају Оператеру;
- 10) Правна лица и државне установе имају течан опасан комунални отпад (није продукт њиховог производног програма) који желе да доведу и предају на неки од објеката Оператера. Напомена: Такође, институционално је неопходно да се реши и проблем угинућа у домаћинствима како би се исти контролисано третирао у неким од објеката Оператера;
- 11) Домаћинства имају електрични отпад који нема употребну вредност, и нема својство опасних материја (старе машине, бојлере, ...), и желе да га предају Оператеру;
- 12) Домаћинства имају електрични отпад који нема употребну вредност, и нема својство опасних материја (старе машине, бојлере, ...), и желе да га доведу и предају на неки од објеката Оператера;
- 13) Правна лица и државне установе имају електрични отпад који нема употребну вредност, и нема својство опасних материја (старе машине, бојлере, ...), и желе да га предају Оператеру;
- 14) Правна лица и државне установе имају електрични отпад који нема употребну вредност, и нема својство опасних материја (старе машине, бојлере, ...), и желе да га доведу и предају на неки од објеката Оператера;
- 15) Домаћинство, правна лица и установе имају крупан грађевински отпад које, без претходне обраде, не може употребити као грађевински материјал и желе да га предају Оператеру;
- 16) Домаћинство, правна лица и установе имају крупан грађевински отпад које, без претходне обраде, не може употребити као грађевински материјал и желе да га доведу и предају на неки од објеката Оператера;
- 17) Домаћинство, правна лица и установе имају Инертан материјал и желе да га предају Оператеру;

- 18) Домаћинство, правна лица и установе имају Инертан материјал и желе да га доведу и предају на неки од објеката Оператера;
- 19) Домаћинство, правна лица и установе имају биоразградив отпад (трава, грање, пиљевина) и желе да га предају Оператеру;
- 20) Домаћинство, правна лица и установе имају биоразградив отпад (трава, грање, пиљевина) и желе да га доведу и предају на неки од објеката Оператера;

Цене услуга које наплаћује Оператер у редовном поступку на месечном нивоу

Концепцијски, својим решењем обрађивач је обухватио целокупну активност на решавању ове инфраструктурне делатности како би задовољио интересе **свих** корисника у Општини Житиште уз ваљан еколошки приступ.

Иницијално, основни приход је од наплате становништву и правним лицима путем месечних давања.

Додатно један део прихода је укалкулисан по тони довеженог отпада који ће вршити како правна тако и физичка лица, чак и друге општине ван Општине Житиште.

Та додатна цена је усвојена као дестимулативна како би утицала да генератори отпада врше примарну сепарацију и довозе што мање отпада, који је неплански и ван диманике третмана на депонији и трансфер станицама.

Цена за додатан пријем отпада је усвајена од 3.000 дин/тони – на ваги објеката Оператера, (позитивна пракса већ успостављених система у Србији и окружењу).

Напомена: Горе наведена цена је усвојена на бази искуства земаља у окружењу (Словенија 90-120 Евра/т, Хрватска 50-100 Евра/т, “Дубоко”, Ужице 19,5 Евра/т , ...) као и на бази калкулације домаћих Оператера (“Метерис”, Врање, ЈКП “Комуналац”, Нови Сад⁴), и тд.

Сходно горе наведеном усвајамо следеће цене услуга од :

Услуге		По члану домаћинства или по запосленом	
број одвоза	јед. мере		
1 одвоз недељно	дин/месечно	без ПДВ-а	144
		са ПДВ-ом	170
2 одвоза недељно	дин/месечно	без ПДВ-а	220
		са ПДВ-ом	260

Услуге по посудама:

Услуга		посуда	посуда	контејнер	
број одвоза	јед. мере	80-120 л	240 л	1.100 л	
1 одвоз недељно	дин/месечно	без ПДВ-а	324	518	2.970
		са ПДВ-ом	382	612	3.505
2 одвоза недељно	дин/месечно	без ПДВ-а	518	829	5.346
		са ПДВ-ом	612	979	6.308

⁴ Nemačka ekspertska firma izvršila je proračun relnih troškova i predložila smetlištu (deponiju) N.Sad realnu cenu od 18 EUR/t na ulaznoj vagi kako bi pokrila osnovne troškove eksplatacije

У пракси (посебно у разради плана) треба омогућити наплату у паушалном износу за мале предузетнике који не могу или не желе да доносе потврде о броју запослених и то по следећем ценовнику:

Р.бр.	Група генератора отпада	Месечна паушална цена услуге (дин)
1.	И група предузетника: Кројачи, обућари, златари, фризерски, бербери, часовничари, модисткиње, ташнари, капари, пушкари, гравери, оштрачи, хемијске чистионице, крзнарске радње, фотографи, урамљивачи, видеотеке, ауто школе, салони забаве, козметичари, педикири, кључари, ординације и остале личне услуге, ветеринари, адвокати, туристичке агенције и агенције за пружање интелектуалних услуга, галерије, мењачнице и трафике непрехрамбеног типа до 12м ² .	600
2.	ИИ група предузетника: Продаја и/или одржавање и оправка моторних возила, мотоцикала и бицикала: аутомахеничар, аутолимар, аутолакирер, вулканизер, аутоперионица и друго. Продаја и/или одржавање и оправка: <ul style="list-style-type: none"> • предмета за личну употребу и за домаћинства; • пољопривредних машина и опреме; • биро опреме, прецизне механике, рачунарских система и опреме; • Производња и/или продаја погребне опреме. • Производња и/или продаја грађевинског материјала и опреме. Такође, столари, лимари, стругари, бравари, каменоресци, тапетари, фотокопирнице, машинбравари, металостругари.	1.200
3.	ИИИ група предузетника: Производња и/или продаја: <ul style="list-style-type: none"> • хлеба, пецива, кора, • свежих колача и других производа од теста, 	1.500

Цене услуга које наплаћује Оператер у својим објектима

У оквиру тачке "Остали отпад" дефинисане су опције допремања отпада које не врши Оператер већ појединци и предузетници.

Р.бр.	Врста отпада	Цена услуге по кг (дин)	Цена услуге по м ³
1.	Комунални отпад	1,5	
2.	Индустријски отпад који нема употребну вредност и нема својство опасних материја	3,0	
3.	Крупан грађевински отпад које, без претходне обраде, не може употребити као грађевински материјал	1,0	
4.	Инертан материјал и грађевински отпад који не	0,2	

	спада у крупан грађевински отпад из претходне тачке		
5.	Биоразградив отпад (трава, грање, пиљевина)		3.000,0
6.	Лагани кабасти неразградиви отпад (стиропор, стиродур, ПВЦ фолије, металне фолије у грађевинарству или паковању, стаклена вуна,		4.000,0
7.	Неутралисан - Инертизован медицински отпад упакован на прописан начин	2,0	
8.	Кућни опасан отпад предат на привремено складиштење	50/кг/месечно	
9.	Електронски отпад	без наплате	

Напомена: Допремање и пријем отпада се врши уз евиденцију доносиоца са подацима из личног документа или са доставницом регистроване фирме.

Напомена:

Становништво и правна лица која нису у стању да плате надокнаду за изношење отпада дужни су да изврше примарну сепарацију сопственог отпада на профитабилни и непрофитабилни део. Профитабилни део ће бити унапред дефинисан по цени (свака компонента) и домаћинство или правно лице може да партиципира надокнаду преко издвојених и предатих сировина у износу усвојене партиципације. На овај начин се поспешује и примарна сепарација и даје могућност становништву које није у могућности да плати да исто уради на овај начин.

Као и сви остали, опасан комунални отпад је неопходно да посебно издвоји и преда мобилној рециклажном дворишту или да одвезе на трансфер станицу.

5.4. Депоновање комуналног и осталог отпада

Као што је раније напоменуто Општина Житиште је својим просторним планом дефинисала локацију (на цца 4км од насеља Торда) за следећу могућу намену:

- депонија за прихват муља од пречистача из постројење за третман отпадних вода и канализације;
- депонију за прихват муља од чишћења бегејског канала;
- регионалну депонију комуналног отпада;
- сопствену депонију за индустријски и опасан комунални отпад;
- сопствену депонију за евакуацију и третман хетерогеног отпада од сопствених „дивљих“ сметлишта у Општини Житиште;
- локацију за инсталирање показних пилот постројења за третман и коришћење отпада за секундарне сировине и енергенте, плазма постројење за третман отпада и остале савремене технологије.

Локација је веома повољна обзиром да је земљиште неплодно, нема у близини никаквих водотока и налази се у непосредној близини магистралног пута Зрењанин Српски Итебеј-Банатско Карађорђево.

Општина Житиште жели, уређењем ове локације на најсавременији начин, да развије **веома профитабилан посао** са отпадом и да пружи услуге које су горе описане.

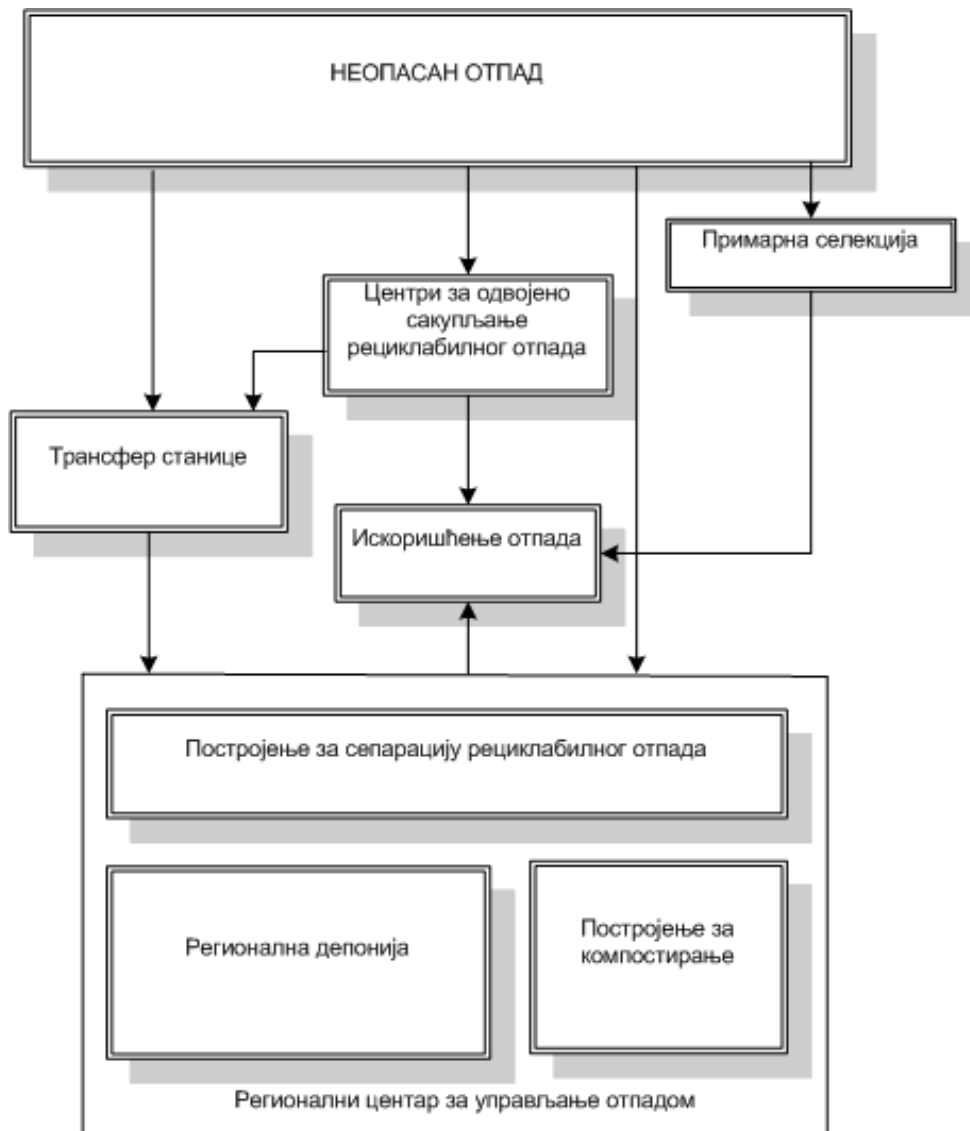
На предметном локалитету би се упослило најмање 200 људи, а посредно и 500 који би се бавили прометом секундарних сировина, компостирањем, превозом отпада и осталим пратећим пословима.

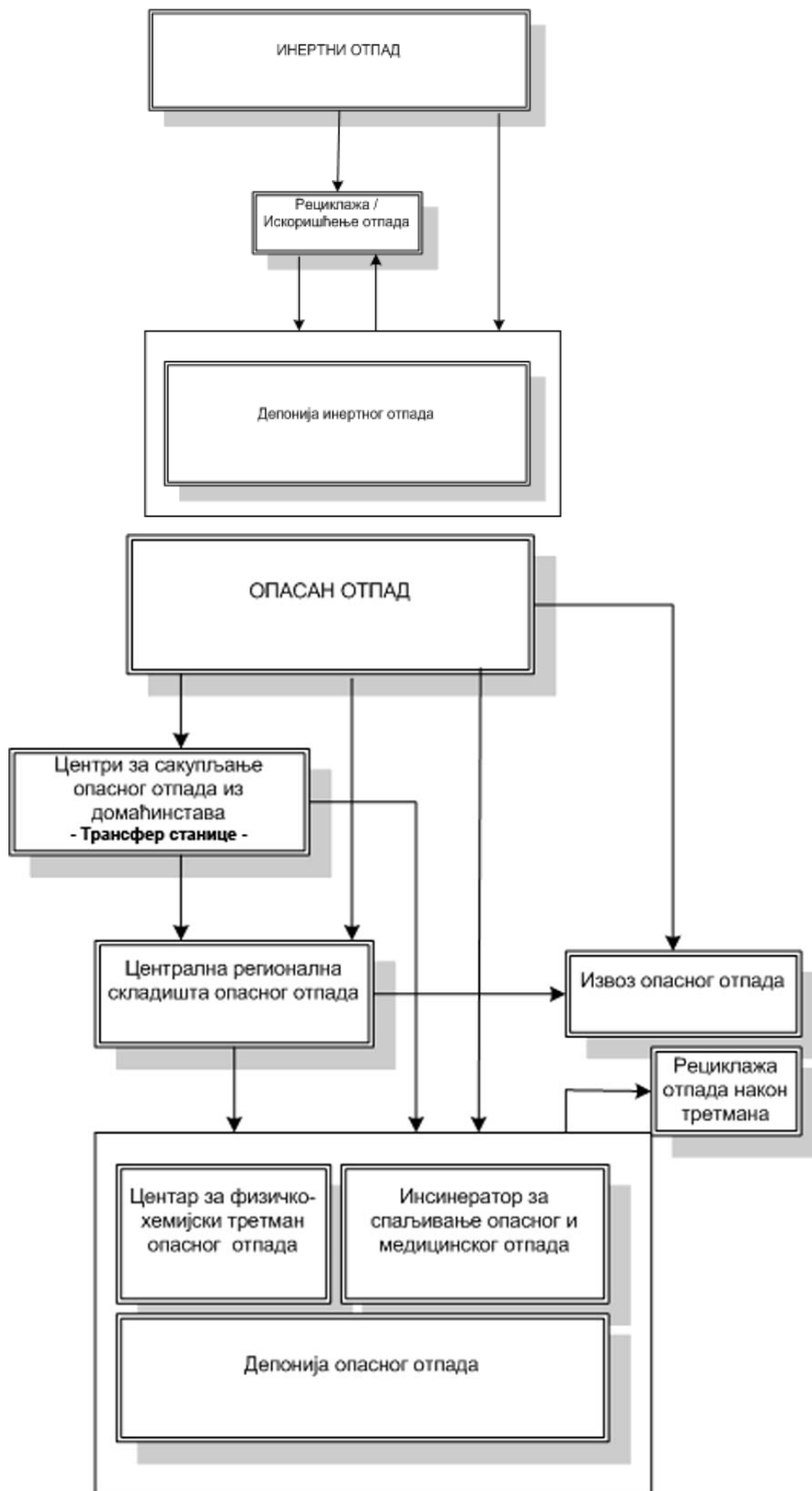
Општина Житиште би убрала значајан порез на послове са отпадом што би омогућило убрзан развој и осавремењавање општине.

Организација система за управљање отпадом

У наставку дајемо препоруку организације управљања отпадом за:

- Неопасан
- Инертан
- Опасан отпад

5.5. Потребне инвестиције

За реализацију предметног Плана неопходно је инвестирати и градити све потребне објекте на целокупној територији Општине Житиште. Грађење се врши у две фазе и то:

а) Израда и верификација техничке документације

Под техничком документацијом се подразумева следеће:

- Израда пројектог задатка и сагледавање целокупног обима реализације;
- Спровођење истражних радова за потребе исходавања локацијске дозволе;
- Израда Идејног решење за потребе исходавања локацијекс дозволе;
- Исходавање локацијске дозволе, сходно условима надлежних институција;
- Израда Главног пројекта са свим припадним фазама за конкретну врсту посла;
- Спровођење Техничке контроле за издавање грађевинске дозволе;
- Издавање грађевинске дозволе.

Неопходно је израдити Пројектне задатке и релизовати следећу техничку документацију:

- a.1. Главни пројекат санације, рекултивације и даљег коришћања (до затварања) постојећег сметлишта „Торда“ са пројектом ремедијације, након затварања;
- a.2. Главни пројекат евакуације отпада из свих насељених места (12) у Општини Житиште;
- a.3. Главни пројекат „Мобилног рециклажног дворишта“ за покретање примарне сепарације са откупом секундарних сировина и прихватањем издвојеног опасног комуналног отпада из домаћинства за потребе заједничког рада са ромском популацијом;
- a.4. Студија унапређења раде ЈСКП „ЕКОС“ са дефинисањем организације радних места, начином наплате, начином и обимом пружања услуга;
- a.5. Главни пројекат стационарних рециклажних дворишта у свим насељеним местима Општине Житиште за потребе заједничког рада са ромском популацијом;
- a.6. Генерални пројекат и претходна студија оправданости, са неопходним истражним радовима, за опремање локације за потенцијалну изградњу санитарне депоније за евакуацију муља из канала Бегеј као опасан отпад, регионалне депоније за комунални отпад, за опремање локације за инсталирање пилот постројења за показни третман комуналног отпада;

б) Грађење

На основу одобрене техничке документације из тачке а) извршила би се набавка опреме и грађење:

- б.1. Трансфер станица „Житиште“
- б.2. Санација, рекултивација и формирање касете за привремено депоновање комуналног отпада на локацији „Торак“;
- б.3. Набавка комуналне опреме и машина;
- б.4. Израда и покретање „мобилног рециклажног дворишта“ са предфинасирањем откупа секундарних сировина и одвоз опасног комуналног отпада;
- б.5. Изградња стационарних рециклажних дворишта за заједнички рад са ромском популацијом;
- б.6. Опремање локације за опасан комунални отпад са свом неопходном инфраструктуром за потребе суфинасирања и грађења депонија;

5.6. Преглед посебних токова отпада

Амбалажни отпад

Амбалажни отпад је према Каталогу отпада дефинисан под индексним бројем 15 00 00:

- Стаклена амбалажа
- Пластична амбалажа
- Папир/картон
- Композитна амбалажа
- Алуминијумска амбалажа
- Амбалажа од гвожђа

Истрошене батерије и акумулатори

Истрошене батерије и акумулатори се класификују као опасан отпад (најчешће индексни број 06 00 00, и то од 01 до 03 и 06 према Каталогу отпада).

Отпадна уља

Према Каталогу отпада, отпадна уља се налазе у више група, али су највећим делом обухваћена индексним бројевима 12 00 00 и 13 00 00.

Отпадне гуме

Отпадне гуме разврстане су у групу отпада са индексним бројем 16 01 03 према Каталогу отпада.

Процењује се да постојеће количине отпадних гума у Србији износе око 50.000 т, узимајући у обзир само стокове веће од 500 т. У 2010. години очекује се повећање на око 26.000 т отпадних гума због усвајања новог Закона о безбедности саобраћаја.

4.5.5. Отпадна возила

Отпадна возила су према Каталогу отпада разврстана у групу са индексним бројем отпада 16 00 00.

Отпад од електричне и електронске опреме

Отпад од електричне и електронске опреме према Каталогу отпада разврстан је у групу са индексним бројем отпада 16 02 00 и 20 01 00.

Отпад од електричних и електронских производа чине отпадни апарати из домаћинства (телевизори, радиоапарати, фрижидери, замрзивачи итд.), рачунари, телефони, касетофони итд.

Већина овог отпада спада у опасан отпад због компоненти које садржи.

Отпадне флуоресцентне цеви које садрже живу

Отпад контаминиран дуготрајним органским загађујућим супстанцама (ПОПс отпад)

ПОПс отпад је отпад који се састоји, садржи или је контаминиран дуготрајним органским загађујућим супстанцама (ПОПс), где спадају ПЦБ отпад и отпадни ПОПс пестициди (као ДДТ). Према Каталогу отпада, ПЦБ отпад се налази у оквиру група 13 00 00, 16 00 00 и 17 00 00.

ПОПс материје су забрањене за употребу и морају се уклонити. У појединим трафостаницама још увек се као расхладни медијум користи ПЦБ (пираленско уље) који се, у складу са законом, до 2015. године мора заменити одговарајућим уљима која не садрже ПЦБ.

Медицински отпад

Медицински отпад је хетерогена мешавина комуналног отпада, инфективног, патоанатомског, фармацеутског и лабораторијског отпада, дезинфицијенаса и амбалаже, као и хемијског отпада. Медицински отпад разврстан је у групу отпада 18 00 00 према Каталогу отпада.

Отпад животињског порекла

Животињски отпад настаје у кланицама, постројењима за прераду меса, риба, објектима за узгој и држање животиња итд. Поступање са животињским отпадом подразумева сакупљање, разврставање према степену ризика (категорије), складиштење и третман. Отпад животињског порекла разврстан је у групу отпада 02 00 00 према Каталогу отпада.

Пољопривредни отпад

Пољопривредни отпад је отпад који настаје од остатака из пољопривреде, шумарства, прехрамбене и дрвне индустрије и представља значајне количине. Остаци из пољопривреде се могу разврстати у три главне групе: отпад произведен у процесу узгајања ратарских култура, отпад пореклом од воћарских култура и отпад настао као последица узгајања стоке.

Отпад који настаје током сточарских активности јесте стајско ђубриво које се генерише узгајањем говеда, свиња и живине. Пољопривредни отпад је разврстан у групу отпада 02 00 00 и 03 00 00 према Каталогу отпада.

Муљ из уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода

Муљ из уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода разврстан је у групу отпада 19 08 05 према Каталогу отпада.

Грађевински отпад и отпад од рушења

Грађевински отпад укључује отпад који настаје приликом градње грађевина, реконструкције, одржавања или рушења постојећих грађевина, као и отпад настао од ископаног материјала, који се не може без претходне обраде користити. У просеку садржи: земљу од ископа 75%, отпад од рушења и грађења (отпад од керамике, бетона, гвожђа, челика, пластика и др.) 15-25%, као и отпадни асфалт и бетон 5-10%. Грађевински отпад је, према Каталогу отпада, разврстан у групу са индексним бројем отпада 17 00 00.

Отпад који садржи азбест

Збрињавање отпада који садржи азбест у Србији није решено. Отпад који садржи азбест може се наћи у грађевинском отпаду.

Отпад од експлоатације минералних сировина и отпад од енергетике

Отпад од експлоатације минералних сировина је разврстан у групу отпада 01 00 00, а отпад из енергетике у групу 10 01 00 према Каталогу отпада.

У Војводини постоје привремене депоније исплаке од нафтних бушотина. За одлагање овог отпада изграђена је депонија у Новом Милошеву и решено је коначно одлагање 600.000 м³ исплаке. Овај отпад је разврстан у групу 01 05 00.

6. ОПЦИЈЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Интегрално управљање отпадом подразумева сагледавање отпада од његовог настајања, минимизације, преко сакупљања, транспорта, третмана до одлагања. Обзиром да Општина Житиште жели одрживи систем управљања отпадом, сагледане су све опције третмана отпада.

Важни услови који утичу на одлуку о искоришћавању или одлагању отпада су:

- повећани захтеви за еколошки безбедним уклањањем отпада, што има за последицу веће трошкове одлагања;

- примена принципа наплате стварних трошкова одлагања отпада загађивачу, произвођачу отпада;
- развој нових производних технологија и поступака коришћења отпада и
- испитивање тржишта за пласман рециклабилних производа.

Концепт хијерархије управљања отпадом указује да је смањење настајања отпада најефективније решење за животну средину.

Овим интегралним планом, Општина Житиште, жели агресивно да уђе у решавање сопствених проблема са отпадом на следећи начин:

Смањење отпада на извору

Смањење отпада на извору, односно примарном сепарацијом Општина Житиште решава увођењем принципа **профитабилног издвајања секундарних сировина**.

Прагматично, у плану је формирање јединственог ценовника секундарних сировина које ће се откупљивати на:

- Трансфер станици;
- Мобилним рециклажним двориштем које ће програмирано одлазити у насеља и откупљивати секундарне сировине;
- Производњом висококвалитетног компоста од чистог биолошког отпада (биљног и животињског порекла) као замена за вештачко ђубриво.

Профитабилно издвајање секундарних сировина је приоритет у управљању отпадом.

Рециклажа

Терминилошки се, често, погрешно употребљава појам рециклажа, односно одомаћено је да се рециклажом назива сепарација сировина.

Рециклажа је поово коришћење материјала из отпадака и врачање у производни процес на поновну употребу, одн. укључивање у нови циклус кружног процеса.

Углавном рециклирани материјал мења свој облик и примарна материја прелази у други вид материје:

- од ПЕТ амбалаже се производи нафта, гранулати за нове форме, влакна за тканине и тд;
- стакло се топи и поново дува у други вод амбалаже;
- биолошки и животињски отпад се компостира и прелази у природно висококвалитетно ђубриво;
- папир се растапа и технолошки поступком се добија друга врста папира или сл.;
- тврда пластика се растапа и екструдира у цеви, плоче и сл.;
- отпадна ауто гума се пиролитички третира и добија се 40% нафте, 40% ђач, 5 % челик;
- челични отпад и обојени метали се претапају и добијају нови облик или прелазе у друге материјале;
- дрвени отпад, и остали гориви материјали сагоревањем прелазе у енергет;
- и дт.

Неоспорно најнерационалнији и најштетнији начин третирања отпада је депоновање, односно закопавање.

Издавање секундарних сировина

Секундарне сировине из отпада су сировине које нису добијене непосредно из примарног налазишта него из материјала који су већ екстраховани из природе, одн. из њихових отпадака и остатака.

Да би се отпацы заиста постали секундарне сировине неопходно је да се над њима изврше одговарајуће дорадне операције у које спадају сакупљање, механички третман, сортирање и транспорт.

Општина Житиште жели да подстакне становништво да врши профитабилно издавање секундарних сировина што би засигурно дало очекиване ефекте (пракса је показала у Хрватског да је ПЕТ амбалажа скоро у целости издвојена и искоришћена као сек. сировина).

Профитабилно издавање се битно разликује од досада промовисаног „добровољног“ издавања из следећих разлога:

- становништво би издавањем секундарних сировина добијало новац за разлику од досадашње праксе када новац добијају специјализоване организације или појединци;
- профитабилним издавањем значајно веће количине би се издавале јер издавач има финансијску корист, за разлику од досадашњег начина када емотивисано становништво одбацује отпад на најнеповољнији начин;
- профитабилним издавањем помешани и кабасти отпад се волуменски смањује јер се касацијом (растаканем) комплексни отпад растаче на више делова да би се добила профитабилна секундарна сировина;
- млади нараштај још од малих ногу учи да се сопственим радом из отпада може добити финансијска корист и истовремено минимизирати еколошко загађење.

Кроз профитабилан начин издавања секундарних сировина, популација која није у стању да плаћа услугу одлагања и одвожења отпада може компензовати ту услугу радом.

Сходно публикацији "Процене рециклаже у јужно-централној Србији у 2009", финансираној од стране УСАИД-овог програма „Пројекат за развој конкурентности предузећа“ а урађеној од стране фирме "Треехоусе": направљена је разлика између термина: *сакупљач и рециклер*.

Термин "сакупљач" се користи за описивање компаније или појединца који се ограничио на сакупљање, сортирање и низак ниво третирања материјала као што су прање, пресовање, балирање и млевење. Термин "рециклер" се користи за описивање компаније која производи финални производ (нпр: црева за воду, фолије, гајбице) или гранулат и влакна. Разлика између ове две групе може бити суптилна, и понекад је подела извршена на основу њихове класификације.

Са аспекта третмана отпада, граница управљања чврстим комуналним отпадом су: издвојене секундарне сировине, предате фирмама које се баве рециклажом, с једне стране, односно сагоревање или депоновање непрофитабилног остатка са друге стране.

Општина Житиште се неће бавити рециклажом, већ само сакупљањем, сепарацијом и прометом секундарних сировина.

Поред прихода од наплате пријема отпада, предвиђен је значајан приход од промета секундарних сировина.

Анализом отпада, како индустријског тако и комуналног, у свету, се дошло до закључка да цца 80% од укупне количине рециклабилног отпада је могуће вратити у прерађивачки процес.

Највеће количине отпада настају у индустријским и урбаним срединама. Индустријски отпад по свом саставу најчешће садржи метале, пластику, папир, гуму, дрво, стакло, док урбани

или комунални отпад у првом реду садржи отпад органског порекла, папира стакло, пластику и мање количине метала, гуме и дрвета али и опасне материје.

Посебну групу отпада у овој класификацији представљају предмети животног стандарда чији је употребни век истекао. То се посебно односи на амортизоване веш машине, фрижидере, бојлере, каросерије путничких аутомобила, намештај и томе слично.

Овако разноврстан састав отпада који настаје на разним местима, могуће је вратити индустрији у виду секундарних сировина само уз употребу квалитетне технологије, опреме и квалификованог кадра.

Искуства показују да је издвајањем секундарних сировина и употребом процеса рециклаже могуће вратити индустрији следеће секундарне сировине:

- припремљени уложак црне металургије,
- сортирани и припремљени отпаци обојених метала,
- сортирани по врсти и квалитету стари папир,
- сортирана и прерађена у регранулат отпадна пластика,
- сортирани и припремљен по бојама и квалитету текстил,
- гумени гранулат,
- стаклени отпад одвојен по бојама,
- стаклени крш,
- биолошки отпад (од кошења, обрезивања са пијаца, фарми, ...).

На бази напред изнетог може се закључити да су потенцијали, са којима се располаже у секундарним сировинама, огромни и са сигурношћу се може тврдити да ће се светска технологија даље развијати у правцу искоришћавања ових секундарних ресурса. Ово тим пре што су техно-економске предности и еколошке повољности у коришћење секундарних сировина знатне.

На територији Републике Србије постоји велики број откупљивача секундарних сировина са различитим начином откупа и третмана.

У овом тренутку веома мали број поседује Интегрисану дозволу за рад са отпадом, односно секундарним сировинама.

Нажалост, не постоји довољна кординација општинских власти и руководства ЈСКП са локалним фирмама која се баве прометом секундарних сировина што условљава некомплетан списак »секундараца«.

У оквиру Општине Житиште, берза секундарних сировина је у повоју, односно недовољно организована што условљава веома мали проценат искоришћења истих (мање од 10% од теоретски претпостављених). Такође, због тренутне кризе, велики број фирми које су се раније успешно бавиле прометом секундарних сировина су престале са радом или нису у стању да дају поуздне податке о врстама материјала које откупљују, ценама, начином допреме и третману.

Један од главних разлога је веома слаб одзив становништва на увођењу примарне сепарације, обзиром да нису еколошки едуковани, финансијски мотивисани, као и због чињенице да не постоји уређен пропис којим би се санкционисало одбацавање разних врста отпада у збирне судове, као и опасног отпада у исте судове са неопасним комуналним отпадом.

Савремени, западни системи разврставају више од 60 компоненти, обзиром да је и рециклажа на високом нивоу.

У табели 10 дајемо преглед секундарних сировина на које можемо, у догледно време, да реално рачунамо, односно да се омогући организована берза секундарних сировина.

Табела 10 - Преглед секундарних сировина

Група	Подгрупа секундарних сировина	Ознака
		–

		класа
<i>Папир</i>		
	Бели бездрвни отпад	1
	Бели бездрвни мешани резанци и листови писаћих и штампарских папира, мало штампани, обојени и премазани папири непластификовани некаширани	2
	Резанци и листови писаћих и штампарских папира, штампани, писани и бојени, непластифицирани	3А
	Бели резанци од обрезивања новина и илустрација	3Б
	Архивски материјал, књиге без корица, брошуре, стари обрасци, нови обрасци, нови индустријски отпад од картона, чисти, светло бојени, мало штампани, нови индустријски отпади хомокартона	4А
	Класа 4А после технолошке фазе тргања	4Б
	Новине, часописи и други илустровани листови	5А
	Класа 5А после технолошке фазе тргања	5Б
	Мешани папирни отпад	6А
	Сива лепенка, хилзне и текстилни туљци, подлошци	6Б
	Натрон вреће, потпуно испрашене-небитумизиране–без улошка вештачких маса и без пластифицираног слоја; други отпад од натрон папира	7
	Нови и стари отпад таласастог картона	8
	Помешан папир и картон свих врста	9
<i>Метали</i>		
	Челици	
	<ul style="list-style-type: none"> - Челична лименка - Бели лимови - Челичне цеви и лимови – без примеса - Нерђајући челик (Прохром) 	
	Одливци	
	<ul style="list-style-type: none"> - сиви лив - нодуларни лив - темпер лив 	
	Бакар и легуре бабра	
	<ul style="list-style-type: none"> - Бакарне цеви и лимови – без примеса - Отпадни бакар са примесама - Бакарни каблови са изолацијом - Месингани цеви и лимови – без примеса 	
	Алуминијум и алуминијске легуре	
	<ul style="list-style-type: none"> - Алуминијумска лименка - Алуминијумске цеви и лимови – без примеса - Алуминијумски каблови са изолацијом - Отпадни алуминијумски лим са примесама 	
	Олово и оловне легуре	
	<ul style="list-style-type: none"> - Олово – чисто нелегирано - Олово – легирано - Оловни омотач каблова - Сортирани акумулаторски отпаци - Цели акумулатори – без електролита 	
	Цинк и цинкове легуре	
	Сребро, злато, платина и њихове легуре	
	Остали метални остаци и отпад	
	<ul style="list-style-type: none"> - Аутомобилске олупине 	

	- Отпадни челични лим са примесама - Бела техника - Расходоване машине и опрема	
Пластичне масе	ПЕТ боце	
	- Чисте - Запрљане	
	ПЕТ боце помешане са осталим боцама	
	Полиетилен - ЛДПЕ (кесе, вреће, фолије...)	
	Полипропилен – ХДПЕ (каде, лавори, биг вреће, ...)	
	Стиропор	
Стакло	Стаклени крш, сортиран по боји	
	Стаклени крш, помешан	
Дрво	Дрво и отпад од дрвета, сортирано - Палете Намештај,	
Електро енергетска и електронска опрема	Електро мотори Електро енергетски ормани Развод енергије (моторни развод, сабирнице, ...) Рачунари са припадним уредјајима ТВ и радио уређаји Штампане плоче Разни електронски уређаји	
Грађевински отпад	Отпад од рушења објеката, платоа, саобраћајница и делова зграда без армирано бетонске констукције	
	Отпад од рушења међуспратних конструкција са арматуром	
	Рушење и скидање асфалта (рециклирани асфалт)	

Откупне цене секундарних сировина су променљиве и зависе од понуде и потражње као и од кретања цена сировина на домаћем и светском тржишту. Тржишне цене у 2010 години су значајно пале (60-80%) у односу на 2009 годину. Такође, откупне цене се неколико пута разликују од локалитета до локалитета. За успешан рад на примарној сепарацији као и на успостављању стабилног промета секундарних сировина неоподно је да се формира берза секундарних сировина на локалитету Региона »Ниш«. За потребе формирања јединствене берзе секундарних сировина потребно је да се користи квалитетан информациони систем који ће ажурирати и уједначавати цене праћењем понуде и потражње како на домаћем тако и на иностраном тржишту.

У 2010 години дошло је до великог поремећаја цена секундарних сировина, односно до великог пада што је условило смањење издвајања и откупа.

На домаћем тржишту фирма Драго Пројект и **СанСи Маркетинг систем из Шапца** (берза секундарних сировина) најквалитетније и мериторно информишу о кретању цена секундарних сировина, понуди и потражњи, као и захтевима за извоз. Сходно ажурираним подацима фирме **СанСи Маркетинг систем**, у табели 11 дајемо преглед цена секундарних сировина које ће представљати подлогу за све даље калкулације.

Ради равнања и сагледавања светских цена дајемо тренутну цену основни сировина на:

ЛОНДОНСКА БЕРЗА

Алуминијум	(150.000–170.000) дин / т	[160 дин/кг]
Бакар	(520.000–570.000) дин / т	[550 дин/кг]
Цинк	(160.000–180.000) дин / т	[157 дин/кг]
Никл	(1.500.000–1.950.000) дин / т	[1.700 дин/кг]
Папир	(24.000–24.400) дин / т	[24 дин/кг]
ПЕТ	(20.000–22.000) дин / т	[21 дин/кг]

Табела 11 - Преглед откупних цена секундарних сировина у Србији

Група	Подгрупа секундарних сировина	Цена (дин/кг)			
		Београд	СанСи	Светска берза	Усвојена цена за Општин у Житиште
<i>Папир</i>					
	Бели бездрвни отпад	2,8-4,0	2,0-5,0	22,6-23,8	7,5
	Бели бездрвни мешани резанци и листови писаћих и штампарских папира, мало штампани, обојени и премазани папири неластификовани некаширани			20,9-21,5	
	Резанци и листови писаћих и штампарских папира, штампани, писани и бојени, неластифицирани			20,9-21,5	
	Бели резанци од обрезивања новина и илустрација			15,1-16,2	
	Архивски материјал, књиге без корица, брошуре, стари обрасци, нови обрасци, нови индустријски отпад од картона, чисти, светло бојени, мало штампани, нови индустријски отпади хомокартона			14,5-16,0	
	Класа 4А после технолошке фазе тргања			13,9-15,7	
	Новине, часописи и други илустровани листови			12,2-13,3	4,0
	Класа 5А после технолошке фазе тргања			11,6-12,8	
	Мешани папирни отпаци			12,4-13,0	
	Сива лепенка, хилзне и текстилни туљци, подлошци			11,4-12,2	
	Натрон вреће, потпуно испрашене-небитумизирани-без улошка вештачких маса и без пластифицираног слоја; други отпаци од натрон папира			8,4-9,5	
	Нови и стари отпаци таласастог картона			7,9-9,0	
	Помешан папир и картон свих врста			7,5-8,7	
<i>Метали</i>					
	Челици				
	<ul style="list-style-type: none"> - Старо гвожђе - Челична лименка - Бели лимови • Челичне цеви и лимови – без примеса 	19,0	5,0-16,5	15,5 12,8-16,2 16,8 18,0	16,0

	1.1 Нерђајући челик (Прохром)		120,0	162,4	110,0
	Одливци				
	- сиви лив - нодуларни лив - темпер лив			17,0- 17,4	16,0
	Бакар и легуре бакра				
	- Бакарне цеви и лимови – без примеса - Отпадни бакар са примесима -	200,0- 320,0	230,0- 430,0	464,0 371,0	300,0
	- Бакарни каблови са изолацијом		90,0- 150,0	120,0- 128,0	120,0
	- Месингани цеви и лимови – без примеса		150,0- 250,0	290,0- 336,4	160,0
	Алуминијум и алуминијске легуре				
	- Алум. цеви и лимови – без примеса - Отпадни алум. са примесима - Алуминијумски каблови са изолацијом - Алуминијумска лименка - Балирана ал. лименка - Алуминијумска фолија	80,0	50,0 - 30,0- 40,0	121,8 115,0 60,0- 65,0 92,8- 101,5 98,6- 107,3 6,8-7,0	50,0
	Олово и оловне легуре				
	- Олово – чисто нелегирано - Олово – легирано - Оловни омотач каблова - Сортирани акумулаторски отпаци - Цели акумулатори – без електролита		75,0- 90,00 32,0- 38,00	104,4 - - - 37,2	60,0
	Цинк и цинкове легуре		40,0	69,6	40,0
	Сребро, злато, платина и њихове легуре	-	-	-	-
	Остали метални остаци и отпад				
	- Аутомобилске олупине - Отпадни челични лим са примесима - Бела техника - Расходоване машине и опрема	-	-	-	-
Пластичне масе	ПЕТ боце				
	- Чисте - Запрљане	20,0	5,0- 12,00	23,2- 27,8 12,0- 13,5	15,0
	ПЕТ боце помешане са осталим боцама			-	
	Полиетилен - ЛДПЕ (кесе, вреће, фолије...)		5,0	26,0- 37,2	6,0

	Полипропилен – ХДПЕ (каде, лавори, биг вреће, ...)		8,0	21,1-40,6	10,0
	Стиропор пресован 50:1			52,2-58,0	50,0
Стакло	Стаклени крш, сортиран по боји			2,8-3,1	1,5
	Стаклени крш, помешан			1,5-2,0	
Дрво	Дрво и отпад од дрвета, сортирано - Палете - Намештај, штокови, врата, и сл.	10,0		0,1 – 0,2 0,01- 0,05	5,0
Електро енерг. и електрон. опрема	Електро мотори Електро енергетски ормани Развод енергије (моторни развод, сабирнице, ...) Рачунари са припадним уредјајима ТВ и радио уређаји Штампане плоче Разни електронски уређаји				-
Грађевински отпад	Отпад од рушења објеката, платоа, саобраћајница и делова зграда без армирано бетонске конструкције				-
	Отпад од рушења међуспратних конструкција са арматуром				-
	Рушење и скидање асфалта (рециклирани асфалт)				-

Наведене цене у горњој табели служе, пре свега, за прорачун могућег прихода од секундарних сировина, када се буде установила берза секундарних сировина у оквиру целокупног Региона „Ниш“.

Такође, горње цене служе за иницијално покретање мале привреде на пословима третмана секундарних сировина као и промоцију примарне и секундарне сепарације отпада на профитабилан начин.

Колона „светска берза“ је приложена као доказ да је посао са секундарним сировинама веома развијен у свету и да исти треба поступно уводити код нас, пре свега на профитабилан начин.

Предвиђање количина секундарних сировина у региону дате су у табели 8.

За потребе предвиђања могућих количина профитабилних секундарних сировина које би се (хипотетички) издвојиле из целокупног комуналног отпада уводимо следеће претпоставке:

- a) Евакуација отпада се врши из свих домаћинстава у Регионалном систему;
- b) У првих 5 година рада Регионалног система „Ниш“ као профитабилне секундарне сировине третирамо: папир и картон, метале, пластичне масе и стакло;
- c) Откуп примарно издвојених секундарних сировина вршиће се за читав Регион по јединственом ценовнику.

Да би извршили прорачун будућих количина секундарних сировина вршимо прорачун будућих количина комуналног и осталог отпада који се очекује у Региону „Ниш“. У табели 2.3.4.1 дат је преглед будућих количина.

Компостирање

Компостирање се дефинише као брзо, али делимично, разлагање влажне, чврсте органске материје, отпада од хране, баштенског отпада, папира, картона, животињских остатака, помоћу аеробних микроорганизама и под контролисаним условима. Као производ добија се користан материјал, сличан хумусу, који нема непријатан мирис и који се може користити као средство за кондиционирање земљишта или као ђубриво.

Предности су следеће: крајњи производ има извесну тржишну вредност, која треба да резултира у враћању извесног дела уложених средстава; простор који је потребан за локацију постројења је релативно мали и цене транспорта нису тако велике.

У принципу, компостирање се спроводи у два нивоа:

- сакупљање и издвајање органских компоненти (кухињски отпад и отпад из башти) за компостирање на компостним пољима или у посебним постројењима (трансфер станица, депонија, ...);
- самостално компостирање „у свом дворишту“ кроз једноставне компостаторе за компостирање.

5.5. Пиролиза

Пиролиза је процес током којег долази до разлагања органског отпада при повишеној температури и у одсуству ваздуха. Током процеса долази до термичког разлагања органских материја у отпаду, при чему настају пиролитички гас, уље и чврста фаза богата угљеником. Према распону температура при којима се одвијају, могу се разликовати три варијанте пиролизе:

- нискотемпературна до 500°C;
- средњетемпературна од 500°C до 800°C;
- високотемпературна виша од 800°C.

Општина Житиште жели да на свом локалитету за прихват отпада – трансфер станица, да формира простор за пилот постројања на којима би се промовисали практични пиролитички процеси од стране (и за свој рачуни) разних произвођача ових специјализованих уређаја. Овом акцијом би се Општина промовисала као средина где се може улагати, инвестирати, научно показивати и доказивати и тд.

7. ЦИЉЕВИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Општи циљ

Развијање одрживог система управљања отпадом у циљу смањења загађења животне средине и деградације простора

Посебни циљеви

Краткорочни циљеви (2010-2014.)

- Ускладити националне прописе из области управљања отпадом са законодавством ЕУ;
- Донети националне планове за поједине токове отпада;
- Развити регионалне и локалне планове управљања отпадом до 2014. године;
- Повећати број становника обухваћених системом сакупљања отпада на 75 % до 2014. године;
- Развити систем примарне селекције отпада у локалним самоуправама;
- Изградити 12 регионалних центара за управљање отпадом до 2014. године (регионалне депоније, постројења за сепарацију рециклабилног отпада, постројења за биолошки третман отпада и трансфер станице у сваком региону);
- Успоставити систем управљања опасним отпадом (изградити централна регионална складишта опасног отпада и започети изградњу постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада до 2014. године);
- Успоставити систем управљања посебним токовима отпада (отпадним гумама, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима, отпадним возилима, отпадом од електричних и електронских производа);
- Успоставити систем управљања медицинским и фармацеутским отпадом;
- Успоставити систем управљања отпадом животињског порекла и донети пропис;
- Подстицати коришћење отпада као алтернативног горива у цементарама, железарама и термоелектранама-топланама, у складу са принципом хијерархије отпада;
- Санирати постојећа сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину и локације „црних тачака“ од историјског загађења опасним отпадом.

Дугорочни циљеви (2015-2019.)

- Увођење одвојеног сакупљања и третмана опасног отпада из домаћинстава и индустрије;
- Изградити 12 регионалних центара за управљање отпадом – регионалне депоније, постројења за сепарацију рециклабилног отпада и трансфер станице у сваком региону;
- Обезбедити капацитете за спаљивање (инсинерацију) органског индустријског и медицинског отпада;
- Јачање професионалних и институционалних капацитета за управљање опасним отпадом;
- Постићи стопу поновног искоришћења и рециклаже амбалажног отпада (стакло, папир, картон, метал и пластика) на 25% од његове количине;
- Успоставити систем управљања грађевинским отпадом и отпадом који садржи азбест.

8. ДОЗВОЛЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

За обављање једне или више делатности у области управљања отпадом издаје се **дозвола за обављање делатности управљања отпадом**, и то за: сакупљање отпада, транспорт отпада, складиштење отпада, третман отпада и одлагање отпада. За обављање више наведених делатности може се издати једна дозвола. Ове дозволе се издају за обављање делатности за које се, према закону, не издаје интегрисана дозвола.

Министарство надлежно за заштиту животне средине издаје: дозволе за сакупљање, транспорт, складиштење, третман и одлагање опасног отпада, дозволу за третман инертног и неопасног отпада спаљивањем и дозволу за третман отпада у мобилном постројењу; дозволе за складиштење, третман и одлагање инертног и неопасног отпада на територији више јединица локалне самоуправе.

Надлежни орган аутономне покрајине издаје: дозволе за складиштење, третман и одлагање инертног и неопасног отпада на територији више јединица локалне самоуправе на територији аутономне покрајине; дозволе за сакупљање, транспорт, складиштење, третман и одлагање отпада за сва постројења за која дозволу за рад издаје надлежни орган аутономне покрајине.

Општина издаје: дозволе за сакупљање и транспорт инертног и неопасног отпада на својој територији и дозволе за привремено складиштење инертног и неопасног отпада на локацији произвођача, односно власника отпада.

Дозволом се утврђују услови за обављање делатности Оператера у постројењу за складиштење, третман и одлагање отпада. Дозвола се не издаје за: кретање отпада унутар локације произвођача отпада, контејнере за отпад из домаћинства на јавним местима, места на којима се складишти мање од 10 т инертног отпада, места на којима се складишти мање од 2 т неопасног отпада.

Прописима о **управљању амбалажом и амбалажним отпадом** предвиђено је да министарство надлежно за заштиту животне средине издаје:

- дозволу за сопствено управљање амбалажним отпадом - произвођачу, увознику, пакеру/пуниоцу и испоручиоцу који сам сакупља амбалажни отпад (осим комуналног отпада) од крајњих корисника и који обезбеђује његово поновно искоришћење, рециклажу и одлагање;
- дозволу за управљање амбалажним отпадом - Оператеру постројења који је регистрован за обављање делатности сакупљања, одношења, поновног искоришћења, рециклаже или одлагања отпада, који сам или чији подизвођач располаже опремом, постројењима и уређајима за управљање амбалажним отпадом.

Документ о кретању отпада

Документ о кретању отпада прати кретање неопасног (осим отпада из домаћинства) и инертног отпада, док **Документ о кретању опасног отпада** прати кретање опасног отпада. Документ о кретању отпада, као и Документ о кретању опасног отпада попуњавају и потписују: произвођач, односно власник отпада, превозник и прималац отпада. Поред основних података о називу, адреси и сл. наведених учесника у кретању отпада, садржину овог документа чине подаци о: врсти отпада, класификацији, опасним карактеристикама, маси, начину паковања, врсти превоза, одредишту, посебним напоменама или информацијама за руковање, типу превозног средства, траси кретања, постројењу за третман или одлагање, дозволама. Прималац, односно Оператер постројења за третман или одлагање отпада попуњен образац овог документа враћа произвођачу, односно власнику отпада.

У случају промета опасним отпадом произвођач, односно власник опасног отпада, након попуњавања документа, а пре започињања кретања, доставља надлежном органу копију документа, као претходно обавештење. Такође, и прималац, односно Оператер постројења за третман или одлагање опасног отпада, доставља надлежном органу копију попуњеног документа након пријема опасног отпада.

Планови управљања отпадом

Локални план управљања отпадом доноси јединица локалне самоуправе којим дефинише циљеве управљања отпадом на својој територији.

План управљања отпадом у постројењима за која се издаје интегрисана дозвола доносе Оператери тих постројења као део документације која се прилаже уз захтев за издавање интегрисане дозволе и садржи: документацију о отпаду који настаје, мере које се предузимају у циљу смањења производње отпада, посебно опасног отпада, начин складиштења, третмана и одлагања отпада, мере заштите животне средине и здравља људи и др.

Радни план постројења за управљање отпадом доносе Оператери постројења за управљање отпадом за која се издаје интегрисана дозвола или дозвола за управљање отпадом и садржи: опис локације, опремљеност постројења, инфраструктуру локације, рад у постројењу и др.

Радни план за депоније отпада, садржи и елементе који се односе на опремање локације ради спречавања и контроле загађења и то: прихватни систем за отпадне воде, прихватни систем за процедурне воде, систем за пречишћавање процедурних вода, систем за контролу гаса из депоније, систем за сакупљање атмосферских вода, успостављање, одржавање и заштиту завршног покривача.

Укључење приватног сектора

Учешће приватног сектора је висок приоритет Владе Републике Србије. Ради унапређивања конкуренције између јавног и приватног сектора, Влада треба да предузме неопходне институционалне/организационе мере и акције. Приватни привредни субјекти могу да омогуће услуге сакупљања, транспорта и одлагања комуналног отпада ефикасније и, често, са нижим трошковима него јавни сектор. Приватни привредни субјекти могу да буду заинтересовани за вршење услуга збрињавања посебних токова отпада. Такође, приватни сектор може бити заинтересован за увођење технологија збрињавања појединих типова опасног и неопасног отпада. Међутим, укључење приватног сектора у управљање отпадом не гарантује само по себи ефикасност. Потребно је развијање конкурентног тендера за вршење услуга и обезбеђење ефикасног надзора над уговором и обављањем услуга.

Потребно је увести подстицајне мере за учешће приватног сектора у свим доменима управљања комуналним и опасним отпадом и радити на развоју јавно-приватног партнерства, као и стимулисању постојеће и развоју нове рециклажне индустрије.

Инфраструктура за управљање опасним отпадом

Имајући у виду постојеће податке о генерисању опасног отпада на годишњем нивоу и променама у индустрији Републике Србије, у наредном периоду планира се изградња једног Националног постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада.

У оквиру пројекта „Техничка помоћ за припрему документације за изградњу постројења за третман опасног отпада“ који се финансира из средстава предприступне помоћи ЕУ-програма циклус за 2009. годину, биће израђена студија оправданости која ће узети у разматрање више локација за изградњу постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада које се налазе у централној Србији, у региону који обухвата Моравички, Шумадијски, Поморавски, Рашки и Расински округ.

Капацитет постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада од 43.000 т/год. на површини од 20 ха је планиран на основу целокупне количине опасног отпада који се годишње генерише у Републици Србији, а који може да се третира физичко-хемијским поступцима – углавном отпад неорганског састава. Планирано је да центар обухвати депонију са касетама за опасан и неопасан отпад.

Техничка документација неопходна за изградњу објекта, која ће такође бити израђена кроз поменути пројекат прецизно ће дефинисати одговарајућу технологију као и техничко

технолошке и експлоатационе карактеристике објекта, који су у складу са међународним стандардима.

Осим, постројења за **физичко-хемијски третман опасног отпада**, потребно је изградити и **регионална складишта опасног отпада, намењена за безбедно сакупљање и чување истог до третмана**. За дефинисање потенцијалних локација за изградњу поменутих складишта, потребно је извршити анализу постојећег стања у области управљања опасним отпадом.

Изградња централних регионалних складишта опасног отпада планира се у следећим окрузима:

- Средњебанатски округ;
- Подунавски округ;
- Мачвански округ;
- Моравички округ;
- Нишавски округ.

Регионална складишта опасног отпада су посебно предвиђена места где произвођачи опасног отпада могу да предају опасан отпад.

У градовима је неопходно одредити локације **центра за сакупљање опасног отпада из домаћинства** (отпадних уља, отпадних електричних и електронских апарата и уређаја, истрошених батерија и др.). Центри за сакупљање опасног отпада из домаћинства ће се организовати као сабирни центри за сакупљање батерија, акумулатора, лекова, запрљане амбалаже од боја и лакова и друго. Ови центри могу бити уз локације центра за одвојено сакупљање рециклабилног отпада. Такође треба планирати акције сакупљања опасног отпада из домаћинства периодично и користити мобилне станице за сакупљање.

Неопходна је санација црних тачака које су контаминирани опасним отпадом – пре свега локације у Бору и Панчеву али и у другим општинама и градовима на чијим територијама је евидентирана или ће се евидентирати историјска загађења.

9. СОЦИЈАЛНИ АСПЕКТИ

Социјални аспект Националне стратегије управљања отпадом се односи на:

- начине коришћења материјала, генерисање и одлагање отпада и остале потребе и захтеве управљања отпадом;
- учешће корисника у управљању отпадом кроз различите активности;
- социјалне услове радника на управљању отпадом.

Настајање отпада код становништва је примарно функција њихове потрошње а тиме и њихових социо-економских карактеристика. У исто време, настајање отпада је у великој мери у вези са односом људи према отпаду: њиховом начину коришћења материјала и руковању отпадом, њиховом интересу за смањење и минимизацију отпада, степену до којег они раздвајају отпад и степену неовлашћеног одлагања. Њихов став утиче не само на карактеристике настајања отпада, већ такође и на ефективне захтеве на услуге сакупљања отпада, односно њихов интерес и вољу за плаћањем услуга сакупљања. На њихов однос се може позитивно утицати кроз кампање развијања јавне свести, и едукативне мере о негативним утицајима неодговарајућег сакупљања отпада на здравље становништва и животну средину и вредност ефективног одлагања. Таква кампања треба, такође, да информише становништво о њиховим одговорностима као произвођачима отпада и њиховим правима у односу на услуге управљања отпадом.

Принципи социјалног аспекта су:

- оријентација управљања отпадом према стварним потребама и захтевима становништва за услугама

- подстицање руковања и одлагања отпада који доприносе ефективности и ефикасности комуналних услуга
- развијање јавне свести становништва о проблемима и приоритетима везаним за управљање отпадом и промовисање ефективних економских захтева (плаћање) за услуге сакупљања и одлагања отпада
- подршка доприносу корисника за самоорганизовањем локалног сакупљања отпада и имплементацији рада у склопу система управљања отпадом
- заштите здравља радника на управљању отпадом и побољшању њихове социоекономске сигурности.

Имплементацијом Стратегије и спровођењем новог законског оквира о управљању отпадом, очекује се отварање нових радних места и запошљавање већег броја радника, што ће допринети смањењу сиромаштва, развоју «зелене економије» и интегрисању у друштво ромске популације која се бави сакупљањем секундарних сировина.

10. ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

А) Национално законодавство у области управљања отпадом

Управљање отпадом уређено је већим бројем закона и других прописа, од којих је мањи број донела Савезна Република Југосавија (СРЈ), односно Државна заједница Србија и Црна Гора, а већину прописа је донела Република Србија. Нови законодавни оквир за управљање отпадом успостављен је доношењем сета закона у области заштите животне средине (2004. године), укључујући и нове законе којима се уређује управљање отпадом, односно амбалажом и амбалажним отпадом (2009. године). Овим законима обезбеђују се услови за успостављање и развој интегралног система управљања отпадом, односно амбалажом и амбалажним отпадом. Основни прописи којима се уређује управљање отпадом у Републици Србији су:

- 1) **Закон о потврђивању Базелске конвенције о прекограничном кретању опасних отпада и њиховом одлагању** („Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, број 2/99) обезбеђује међународно усаглашене механизме и инструменте за контролу прекограничног кретања отпада;
- 2) **Закон о заштити животне средине** („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09) уређује интегрални систем заштите животне средине који чине мере, услови и инструменти за одрживо управљање и очување природне равнотеже, целовитости, разноврсности и квалитета природних вредности и услова за опстанак свих живих бића, спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања животне средине, промовисање и употребу производа, процеса, технологије и праксе који мање угрожавају животну средину, примену посебних правила понашања у управљању отпадом од његовог настанка до одлагања, односно спречавање или смањење настајања, поновну употребу и рециклажу отпада, издвајање секундарних сировина и коришћење отпада као енергента, увоз, извоз и транзит отпада, оснивање Агенције за заштиту животне средине и Фонда за заштиту животне средине, унапређење образовања обуком кадрова и развијањем свести, приступ информацијама и учешће јавности у доношењу одлука. На основу Закона о заштити животне средине усвојен је:
  - Правилник о садржини документације која се подноси уз захтев за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит отпада („Службени гласник РС”, број 60/09).На основу овог закона донето је неколико прописа међу којима и пропис којим су утврђени услови које морају да испуњавају стручне организације за испитивање отпада у погледу кадрова, опреме, просторија и других услова за вршење испитивања:
  - Правилник о условима које морају да испуњавају стручне организације за испитивање отпада („Сл. гласник РС”, број 53/06).Такође, на основу Устава Републике Србије, Закона о Влади, а у вези са Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, број 135/04) донети су следећи прописи којима се уређује управљање посебним токовима отпада, и то:
  - Уредба о управљању отпадним уљима („Сл. гласник РС”, број 60/08).
  - Уредба о начину и поступцима управљања отпадом који садржи азбест („Сл. гласник РС”, број 60/08).
- 3) **Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину** („Сл. гласник РС”, број 135/04) уређује однос политике заштите животне средине са осталим, секторским политикама у припреми и доношењу других планова и програма у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, а којима се успоставља оквир за усвајање будућих развојних пројеката. Утврђени су услови, начин и поступак вршења стратешке процене утицаја одређених планова и програма на животну средину у оквиру њихове припреме и усвајања, садржина извештаја о стратешкој процени, његова верификација, и укључивање,

односно учешће јавности у поступку оцене тог извештаја. Овај закон је усаглашен са одговарајућом директивом ЕУ.

- 4) **Закон о процени утицаја на животну средину** („Сл. гласник РС”, број 135/04 и 36/09) уређује поступак процене могућих значајних утицаја одређених јавних и приватних пројеката на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, обавезе подносилаца захтева за добијање дозволе или одобрења за изградњу или реконструкцију објекта, промену технологије, проширење капацитета, или престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину или осталих интервенција у природи и природном окружењу, као и учешће јавности у поступку израде или одобравања тих пројеката. Процена утицаја врши се за пројекте у области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљање отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.
- 5) **Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине** („Сл. гласник РС”, број 135/04) уређује услове и поступак издавања интегрисане дозволе за рад постројења и обављање активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине. Како у Републици Србији још није издата ниједна интегрисана дозвола, први рок за подношење захтева за њено издавање утврђен је за индустрију минерала (децембар 2009. године – септембар 2010. године), затим следе остале активности као што је прерада хране, постројења за одлагање и третман животињских трупла и животињског отпада, товљење живине и свиња, производње пулпе и дрвета, папира и картона, штављења коже и сл. (октобар 2010. године – септембар 2011. године), производња и прерада метала (октобар 2011. године – март 2012. године), хемијска индустрија (април 2012. године – децембар 2012. године), производња енергије и управљање отпадом (јануар 2013. године – децембар 2013. године) и индустрија минерала - производња азбеста и производа на бази азбеста (јануар 2014. године – март 2014. године). На основу овог закона донета је:
  - Уредба о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Сл. гласник РС”, број 108/08) која прописује, између осталог, да оператер постројења за одлагање и рециклажу животињских трупла и животињског отпада са капацитетом третмана већим од 10 т/дан, подноси захтев за издавање интегрисане дозволе у периоду октобар 2010. године – март 2011. године, а оператер постројења за управљање отпадом (одлагање или поновно искоришћење опасног отпада са капацитетом који прелази 10 т/дан, постројења за одлагање неопасног отпада капацитета преко 50 т/дан и депоније које примају више од 10 т отпада/дан или укупног капацитета који прелази 25.000 т, искључујући депоније инертног отпада) подноси захтев за издавање интегрисане дозволе у периоду јануар 2013. године – децембар 2013. године.
- 6) **Закон о управљању отпадом** („Сл. гласник РС”, број 36/09) уређује врсте и класификацију отпада, планирање управљања отпадом, субјекте, одговорности и обавезе у управљању отпадом, управљање посебним токовима отпадом, услове и поступак издавања дозвола, прекогранично кретање отпада, извештавање, финансирање управљања отпадом, надзор и друга питања од значаја за управљање отпадом. Управљање отпадом је делатност од општег интереса, а подразумева спровођење прописаних мера за поступање са отпадом у оквиру сакупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања отпада, укључујући надзор над тим активностима и бригу о постројењима за управљање отпадом после затварања.

Законом о управљању отпадом прописани су рокови за усклађивање пословања правних и физичких лица са одредбама овог закона и то: (1) произвођачи отпада у постојећим постројењима за које се у складу са посебним законом издаје интегрисана дозвола дужни су да у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона израде план управљања отпадом у постројењу, који садржи нарочито мере и динамику прилагођавања рада постојећег постројења и активности усклађеног са одредбама овог закона до 31. децембра 2015. године, а у случају да је у том постројењу извршено привремено складиштење отпада, произвођач отпада дужан је да обезбеди уклањање привремено ускладиштеног отпада најкасније у року од три године од дана ступања на снагу овог закона; (2) оператери постојећих постројења за управљање отпадом, односно правна и физичка лица која обављају делатности у области управљања отпадом, дужни су да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона пријаве своју делатност органу надлежном за издавање дозвола, у складу са овим законом, а програмом мера предвиде динамику прилагођавања рада постројења усклађеног са одредбама овог закона за период до 31. децембра 2012. године; (3) јединица локалне самоуправе дужна је да: у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона изради попис неуређених депонија на свом подручју које не испуњавају услове из овог закона; у року од две године од дана ступања на снагу овог закона изради пројекте санације и рекултивације неуређених депонија; у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, у споразуму са једном или више јединица локалне самоуправе одреди локацију за изградњу и рад постројења за складиштење, третман или одлагање отпада на својој територији; (4) произвођачи и увозници електричних и електронских производа дужни су да управљање отпадом од електричних и електронских производа ускладе са овим законом до 31. децембра 2012. године; (5) одлагање, односно деконтаминација уређаја који садрже РСВ и одлагање РСВ из тих уређаја, извршиће се најкасније до 2015. године, а друге обавезе биће одређене посебним прописом.

Ступањем на снагу овог закона престао је да важи Закон о поступању са отпадним материјама („Сл. гласник РС”, бр. 25/96, 26/96 и 101/05), с тим што ће се, до доношења нових подзаконских прописа, примењивати:

- Правилник о условима и начину разврставања, паковања и чувања секундарних сировина („Сл. гласник РС”, број 55/01) који прописује ближе услове и начин разврставања, паковања и чувања отпада – секундарних сировина које се могу користити или дорадом, односно прерадом, а потичу из технолошких процеса производње, рециклаже, прераде или регенерације отпадних материја, услуга, потрошње или других делатности и уз овај правилник одштампан је Каталог отпада и листе отпада које су усаглашене са прописима ЕУ.

Такође, до доношења нових подзаконских прописа на основу Закона о управљању отпадом, примењиваће се и прописи донети на основу раније важећег Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, број 66/91, 83/92, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон, 53/95 и 135/04):

- Правилник о критеријумима за одређивање локације и уређење депонија отпадних материја („Сл. гласник РС”, број 54/92) који прописује критеријуме за лоцирање депонија отпадних материја, начин санитарно-техничког уређења депонија ради заштите животне средине, као и услове и начин престанка коришћења депоније;
- Правилник о начину поступања са отпадима који имају својства опасних материја („Сл. гласник РС”, број 12/95) који уређује начин поступања са појединим отпадима који имају својство опасних материја, начин вођења евиденција о врстама и количинама опасних материја у производњи, употреби, превозу, промету, складиштењу и одлагању и даје категоризација отпада у складу са Базелском конвенцијом;

- Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица („Сл. гласник РС”, број 60/94).

На основу Устава Републике Србије, а у вези са Законом о заштити животне средине из 1991. године донета је и примењује се:

- Уредба о превозу опасних материја у друмском и железничком саобраћају („Сл. гласник РС”, број 53/02) ближе прописује услове и начин обављања превоза опасних материја у друмском и железничком саобраћају;
- 7) **Закон о амбалажи и амбалажном отпаду** („Сл. гласник РС”, број 36/09) уређује услове заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет, управљање амбалажом и амбалажним отпадом, извештавање о амбалажи и амбалажном отпаду, економске инструменте, као и друга питања од значаја за управљање амбалажом и амбалажним отпадом. Овај закон примењује се на увезену амбалажу, амбалажу која се производи, односно ставља у промет и сав амбалажни отпад који је настао привредним активностима на територији Републике Србије, без обзира на његово порекло, употребу и коришћени амбалажни материјал.

Законом о амбалажи и амбалажном отпаду прописани су рокови од дванаест до осамнаест месеци за прилагођавање (1) произвођача, увозника, пакера/пуниоца и испоручиоца у погледу: организације преузимања амбалажног отпада и обезбеђења простора за сакупљање, разврставање и привремено складиштење амбалажног отпада; закључења уговора са оператером за комунални амбалажни отпад и амбалажни отпад који није комунални отпад или прибављања дозволе за сопствено управљање амбалажним отпадом; обезбеђење управљања амбалажним отпадом; означавање података на амбалажи коју стављају у промет а који се односе на могућност остављања амбалажног отпада непосредно на месту набавке или накнадног бесплатног враћања; (2) крајњег корисника који увози или купује амбалажу или амбалажне сировине за потребе сопствене делатности, а нема снабдевача, и који мора да обезбеди управљање тим амбалажним отпадом који није комунални отпад, тако што ће закључити уговор са оператером или сам обезбедити поновно искоришћење, рециклажу или одлагање амбалажног отпада. Одлагање примене овог закона предвиђено је за (1) произвођача и увозника амбалаже који су дужни да своје пословање које се односи на означавање амбалаже ускладе у року од дванаест месеци од дана ступања на снагу овог закона; (2) амбалажу која је произведена пре ступања на снагу овог закона, а није усаглашена са основним захтевима које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет, може да буде у промету најдуже две године од дана ступања на снагу овог закона.

Остали прописи релеватни за управљање отпадом дати су у Прилогу 2.

Б) Законодавство ЕУ у области управљања отпадом

Директива Савета 2008/98/ЕЦ о отпаду која замењује и допуњује Оквирну директиву 75/442/ЕЕЦ, 2006/12/ЕЦ успоставља систем за координисано управљање отпадом у ЕУ са циљем да се ограничи производња отпада. У Оквирној директиви о отпаду земље чланице се обавезују да направе план управљања отпадом. Нова оквирна директива о отпаду 2008/98/ЕЦ даје одређене дефиниције (различите у односу на директиву 2006/12/ЕЦ):

- уводи нове термине: био отпад, отпадна уља, дилер, сакупљање, одвојено сакупљање, третман, најбоље расположиве технике (БАТ) итд;
- постављени циљеви за рециклажу и искоришћење остали су исти – до 2020. достићи 50% од укупне количине сакупљеног комуналног отпада и до 70% осталог неопасног отпада;
- енергетско искоришћење отпада није посебно дефинисано у општим условима Директиве, осим у Анексу ИИ – листи могућих активности искоришћења;

- поштовање принципа хијерархије у управљању отпадом;
- у Анексу И Директиве наведене су прихватљиве могућности одлагања;
- прописује одређене минималне стандарде који се морају задовољити током примене различитих начина третмана отпада.

Директива Савета 99/31/ЕЦ о депонијама има за циљ да се увођењем строгих техничких захтева редукују негативни ефекти одлагања отпада на животну средину, нарочито на земљиште, подземне и површинске воде, као и ефекти на здравље становништва. Директивом се дефинишу категорије отпада (опасан, не-опасан и инертан); дефинишу класе депонија и то: депонија за опасан отпад, депонија за не – опасан отпад и депонија за инертан отпад; захтева третман отпада пре одлагања; забрањује одлагање на депонијама: течног отпада, запаљивог или изузетно запаљивог отпада, експлозивног отпада, инфективног медицинског отпада, старих гума и других типова отпада; захтева смањење одлагања биоразградивог отпада и успоставља систем дозвола за рад депонија.

Директива Савета 2000/76/ЕЦ о спаљивању отпада замењује:

- Директиву 84/429/ЕЦ о редукацији загађења ваздуха из постојећих инсинератора комуналног отпада
- Директива 89/369/ЕЦ о редукацији загађења ваздуха из нових инсинератора комуналног отпада
- Директива 94/67/ЕЦ о инсинерацији опасног отпада.

Циљ Директиве је да постави стандарде за смањење загађења ваздуха, воде и земљишта узроковано инсинерацијом или ко-инсинерацијом отпада, ради спречавања ризика по људско здравље. Инсинерација опасног отпада може проузроковати емисију супстанци које загађују ваздух, воду и земљиште и које имају штетан утицај на здравље људи. Ова Директива се односи и на постројења у којима се врши ко-инсинерација.

Директива Савета 2006/66/ЕЦ која замењује и допуњује Директиву 91/157/ЕЕЦ о батеријама и акумулаторима који садрже опасне супстанце уводи мере за одлагање и контролу одлагања истрошених батерија и акумулатора који садрже опасне материје у циљу смањења загађења тешким металима који се користе у производњи батерија и акумулатора.

Директива Савета 75/439/ЕЕЦ о одлагању отпадних уља допуњена директивама 1987/101/ЕЕЦ, 91/692/ЕЕЦ, 2000/76/ЕЦ промовише сакупљање и одлагање минералних мазива или индустријских отпадних уља која се не могу више користити за оригиналну употребу. Директивом се: забрањује поступање са употребљеним уљима које изазива загађивање ваздуха изнад границе утврђене прописима; захтева обезбеђивање сигурног и ефикасног система сакупљања, третмана, складиштења и одлагања отпадног уља; највиши приоритет се даје регенерацији отпадних уља, затим спаљивању уз искоришћење енергије, а најмањи њиховој деструкцији или контролисаној складиштењу; забрањује бацање употребљених уља у површинске и подземне воде и канализацију, као и на земљиште.

Директива Савета 91/689/ЕЕЦ о опасном отпаду допуњена Директивом 94/31/ЕЦ и 166/2006/ЕЦ има за циљ успостављање управљања, искоришћења и правилног одлагања опасног отпада. Директивом се дефинише да привредни субјекти која производе, држе или уклањају опасне отпаде, достављају надлежним органима на њихов захтев тражене податке из регистра.

Директива Савета 96/59/ЕЦ о одлагању ПЦБ и ПЦТ има за циљ да дефинише контролисани начин поступања и елиминације полихлорованих бифенила (ПЦБ) и полихлорованих терфенила (ПЦТ) и деконтаминацију опреме у којој су се налазили, као и начин одлагања опреме која је загађена са ПЦБ, а није извршена њена деконтаминација.

Директива Савета 2000/53/ЕЦ о истрошеним возилима успоставља мере за превенцију настајања отпада од истрошених возила тако што стимулише сакупљање, поновну употребу и рециклажу њихових компонената (батерије, гуме, акумулатор, уља) у циљу заштите животне средине.

Директива 2002/95/ЕС о ограничавању коришћења неких опасних супстанци у електричној и електронској опреми и Директива 2002/96/ЕЦ о отпаду од електричне и електронске опреме имају за циљ ограничавање коришћења неких опасних супстанци у електричној и електронској опреми, односно промоцију поновне употребе, рециклаже и искоришћења електричне и електронске опреме у циљу редукације количине отпада. Закони у ЕУ уводе рестрикције употребе опасних материја у производњи електричне и електронске опреме у циљу олакшавања рециклаже. Чланице морају успоставити систем сакупљања при којем власници и дистрибутери електричне и електронске опреме могу бесплатно примити назад овакву опрему из домаћинства. Прописана је обавеза да од 1. јануара 2008. године, олово, жива, кадмијум, шестовалентни хром, полибромовани бифеноли и полибромовани дифенили у електричној и електронској опреми морају бити замењени другим материјама.

Директива 86/278/ЕЕЦ о заштити животне средине и посебно земљишта у случају коришћења секундарних ђубрива у пољопривреди дефинише употребу муљева из постројења за третман отпадних вода у пољопривреди у циљу превенције загађења земљишта, вегетације, људи и животиња. Муљ из постројења за третман градских отпадних вода има повољне карактеристике тако да се може користити у пољопривреди. Међутим, присутни тешки метали у муљу могу бити токсични по биљке. Директивом се дефинише појам муља, третираног муља, прописују услови под којима се може користити муљ, постављају граничне вредности концентрација тешких метала у земљишту и муљу, као и максимална дозвољена годишња количина тешких метала у земљишту итд.

Уредба 1774/2002 о отпаду животињског порекла прописује технолошке поступке прераде отпада животињског порекла. Отпад животињског порекла је сврстан у три категорије. Категорија 1 у коју спадају лешеви животиња заражени са БСЕ (болест лудих крава), другим опасним зоонозама као и другим непознатим ризиком који је у вези са лечењем животиња нелегалним супстанцама. Категорија 2 обухвата остатке болесних животиња или остатке ветеринарских лекова. Категорија 3 обухвата остатке угинулих здравих животиња, делове животиња из кланица који се не користе у комерцијалне сврхе, кожу, одмашћене кости, крв (изузев преживара) и др.

Уредба 1013/2006 о прекограничном кретању отпада регулише надзор и контролу прекограничног кретања отпада. Она у европско законодавство уводи одредбе Базелске конвенције. Базелска конвенција представља међународни мултилатерални уговор којим се регулишу норме поступања, односно критеријуми за управљање отпадима на начин усаглашен са захтевима заштите и унапређења животне средине и поступци код прекограничног кретања опасних и других отпада. Земље које примењују ову Уредбу дужне су да одреде одговарајуће овлашћене организације за транспорт отпада. Директивом се успоставља:

- систем означавања и обавештавања, као и обавезе око уговарања и подуговарања при различитим операцијама у транспорту отпада;
- начин овлашћивања заинтересованих лица у поступку;
- начин и услове отпреме, транспорта и пријема;
- начин извоза отпада у треће земље;
- обавеза повраћаја отпада и његово одлагање на прихватљив начин по животну средину уколико се поступак отпреме не може успешно завршити;
- земље чланице морају предузети потребне кораке за инспекцију, узорковање и мониторинг отпада при прекограничном кретању.

Израђивач Плана,

Оперативни биолог Снежана Лакић

При изради Интегралног Плана управљања отпадом на територији Општине Житиште помогли су нам :

- ГТЗ.
- СКГО.
- Покраински секретаријат за заштиту животне средине.
- Одељење за урбанизам, грађевинарство и комуналну делатност.
- Одељење за инспекцијске послове општине Житиште.
- Јавно Комунално предузеће „Екос”Житиште.
- Републичка инспекција за заштиту животне средине.
- Привредна комора Зрењанин.
- Невладине организације-Еко-покрет Житиште «Бежеј Свети Ђурађ»,Риболовачка удружења , “Интер-Институционална Професионална Мрежа у Сектору Вода Србије”ИПМ.
- Представници медија и интернет мреже на локалу.
- Завод за статистику.
- Катастар Општине Житиште.
- Магистар Технолошких наука Биљана Влатковић.
- Дипл.Инг. Геодезије Срђан Краиновић
- Захваљујемо им се на корисним стручним саветима и сугестијама

